

”Eikö teillä ollut eskaria tänään ollenkaan?”

Esite esiopetuksen aloittavien lasten huoltajille

LAB-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

2021

Sosiaali- ja terveysala

Annika Paasonen

Rebekka Willström

Tiivistelmä

Tekijä(t) Paasonen, Annika Willström, Rebekka	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2021
	Sivumäärä 30+3	
Työn nimi ”Eikö teillä ollut eskaria tänään ollenkaan?”		
Tutkinto ja koulutusala Sosionomi (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja) Rakokiven päiväkotia Lahden kaupunki		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä ja vahvistaa huoltajien tietoa tulevan esiopetusvuoden sisällöistä, tarkoituksesta, tavoitteista ja työskentelytavoista. Tavoitteena oli tehdä esiopetusvuotensa aloittavien lasten huoltajille esite esiopetuksen järjestämisestä sekä esiopetuksen toteuttamisesta Rakokiven päiväkodissa.</p> <p>Esiopetuksen toimeksiantaja toimi Rakokiven päiväkotia, joka sijaitsee Nastolassa, Lahdessa.</p> <p>Opinnäytetyön tiedonhankinnassa käytettiin laadullisia menetelmiä ja se toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Tutkimusaineisto koottiin Rakokiven päiväkodin esiopetuksen työntekijöille toteutetusta kyselystä. Kyselyn vastausten analyysin mukaan huoltajien tietämättömyys esiopetuksen sisällöistä aiheuttaa huoltajissa huolta. Työntekijät pitivät tärkeänä, että esite olisi selkeä, toisi esille esiopetuksen esiopetussuunnitelman mukaisia sisältöjä ja esiopetuksen tarkoitusta, leikin merkitystä, sosiaalisia taitoja, arjen taitoja ja oppimisen taitoja. Kyselyn vastauksia hyödynnettiin kokoamalla esitteeseen esiopetuksen henkilöstön mielestä tärkeää tietoa esiopetuksen sisällöistä, tavoitteista ja opetustavoista.</p> <p>Toimeksiantajalta saadusta palautteesta voidaan tehdä johtopäätös, että esite on tarpeeksi kattava ja mieleinen heidän käyttöönsä. Esite toteutui sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja siitä tuli riittävän informoiva ja selkeä.</p>		
Asiasanat esiopetus, oppimiskäsitys, esiopetussuunnitelma		

Abstract

Author(s) Paasonen, Annika Willström, Rebekka	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2021
	Number of Pages 30+3	
Title of Publication “Didn't you have pre-school education at all today?”		
Degree and field of study Bachelor of Social Services		
Name, title and organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party) Rakokivi Kindergarten, the city of Lahti		
Abstract <p>The purpose of the thesis was to increase and strengthen the parents' knowledge of the contents, purpose, goals and working methods of the coming pre-school year. The aim was to make a brochure for the guardians of children starting their pre-school year about how pre-school is arranged and the implementation of pre-education in Rakokivi Kindergarten. The thesis was commissioned by Rakokivi Kindergarten.</p> <p>Qualitative methods were used in the acquisition of information for the thesis and thesis itself was implemented as a functional thesis. The research material was compiled from a survey conducted at Rakokivi's pre-school staff. According to the analysis of the answers to the questionnaire, the unawareness of the guardians about the contents of pre-school education causes concern among the guardians. Employees considered it important that the brochure be clear, highlighting the content of the pre-school curriculum and the purpose of pre-school education, the importance of play, social skills, everyday skills and learning skills. The answers to the questionnaire were utilized by compiling in the brochure information that the pre-school education staff considered important about the contents, goals, and teaching methods of pre-school education.</p> <p>From the feedback received from the client, it can be concluded that the brochure is comprehensive and pleasant enough for their use. The brochure was implemented in accordance with the set goal and became sufficiently informative and clear.</p>		
Keywords pre-school education, concept of learning, pre-school curriculum		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Esiopetus.....	2
2.1	Esiopetuksen juuret Suomessa.....	2
2.2	Esiopetuksen tarkoitus ja tavoite.....	3
2.3	Esiopetuksen arvot	5
2.4	Laaja-alainen osaaminen.....	6
2.5	Esiopetuksen oppimiskäsitys ja työskentelytavat	8
2.6	Esiopetuksen sisällöt	9
2.6.1	Ilmaisun monet muodot	9
2.6.2	Kielen rikas maalima.....	10
2.6.3	Minä ja meidän yhteisömme	11
2.6.4	Tutkin ja toimin ympäristössäni.....	12
2.6.5	Kasvan ja kehityn	14
3	Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö.....	16
3.1	Kasvatuskumppanuus	16
3.2	Tiedottaminen ja tiedonkulku esiopetuksessa.....	16
4	Opinnäytetyön toteutus.....	18
4.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	18
4.2	Esitteen suunnittelu	19
4.3	Aineiston keruu ja analyysi	21
4.4	Esitteen toteutus.....	24
4.5	Esitteen arviointi	25
5	Yhteenveto	27
5.1	Eettisyys ja luotettavuus	27
5.2	Kehittämistyön pohdinta.....	28
	Lähteet	31

Liitteet

Liite 1. Kysely varhaiskasvatuksen työntekijöille

Liite 2. Saatekirje tutkimukseen osallistuneille

Liite 3. Esite huoltajille

1 Johdanto

Esiopetuksen tarkoituksena on antaa suunnitelmallista opetusta ja kasvatusta. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja perusopetusta, jotka muodostavat johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden lapsen oppimisen sekä kasvun kannalta. Keskeisenä tehtävänä esiopetuksessa on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella lisätään lasten välistä koulutuksellista tasa-arvoa ja maksuttomalla esiopetuksella saadaan kaikille esiopetusikäisille lapsille mahdollisuus osallistua esiopetukseen sekä parantaa heidän oppimisedellytyksiänsä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.) Esiopetus valmistelee lasta tulevalle koulupolulle (Ojala 2015, 5).

Esiopetuksessa oppimista tapahtuu erilaisten tapojen kautta. Oppimisessa toiminta, aistit, ajattelu, tunteet ja keholliset kokemukset nivoutuvat yhteen. Oppimista tapahtuu leikkimisen, itseilmaisun, mallioppimisen, liikkumisen, tehtävien ja taiteellisen toiminnan kautta. Oppimista ja oman osaamisen kehittämistä edistää ilo, luova toiminta sekä myönteiset tunnekokemukset. (Opetushallitus 2014, 16.)

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tarkoituksena on lisätä ja vahvistaa huoltajien tietoa tulevan esiopetusvuoden sisällöistä, tarkoituksesta, tavoitteista ja työskentelytavoista. Tavoitteena on tehdä esiopetusvuotensa aloittavien lasten huoltajille esite esiopetuksen järjestämisestä sekä esiopetuksen toteuttamisesta Rakokiven päiväkodissa. Tietoperusta mukaillee toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotettavan esitteen sisältöjä, joita ovat esiopetuksen tavoitteet, tarkoitus, sisällöt, oppimisympäristöt, oppimistavat ja laaja-alainen osaaminen.

Opinnäytetyön tilaajana toimi Rakokiven päiväkotitoimi, joka sijaitsee Lahden Nastolassa. Rakokiven päiväkotitoimi on muuttanut 2021 uusiin tiloihin monitoimitalo Loistoon, jossa toimii varhaiskasvatuksen lisäksi muun muassa alakoulu ja kirjasto. Rakokiven päiväkodissa toimii kymmenen ryhmää: 1–3-vuotiaiden ryhmät Kastehelmet, Metsätähdet ja Pajunkissat, 3–6-vuotiaiden integroitu erityisryhmä Hiirenhännät, 3–4-vuotiaiden ryhmät Pihkatassut ja Hip-suvarpaat, 5-vuotiaiden ryhmä Ketunkäpälat sekä esiopetusryhmät Sammalsukat, Tuohitossut ja Naavanutut. (Lahti.) Esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja kertoi, että päiväkodin ryhmät ovat jaettu kolmeen osastoon: Satumetsä (päiväkodin tilojen 1. kerros), Taikametsä (päiväkodin tilojen 2. kerros) ja Aarnimetsä (0-solun esiopetustilat). Aarnimetsässä toimii kaikki kolme esiopetusryhmää Sammalsukat, Tuohitossut ja Naavanutut, jotka jakavat 0-solun yhteiset oppimisympäristöt. Lisäksi oppimisympäristöinä toimii muun muassa koulunpiha, liikuntasali, näyttämö, kirjasto ja muut lähiympäristöt kuten Nastolan urheilukeskus, lähimetsä ja lähipuistot. (Teittinen 2021.) Opinnäytetyön tuotos kohdistuu Aarnimetsässä aloittavien uusien esikoululaisten huoltajille.

2 Esiopetus

2.1 Esiopetuksen juuret Suomessa

Härkösen (2002, 30) mukaan Suomessa esiopetuskeskustelu on alkanut jo 1940-luvun alussa ja ennen toisen maailmansodan päättymistä oli selkiytynyt ajatus siitä millä tavoin esiopetusta voisi toteuttaa. Kuvio 1 esittää aikajanaa esiopetuksen historian alusta vuoteen 2021 asti.

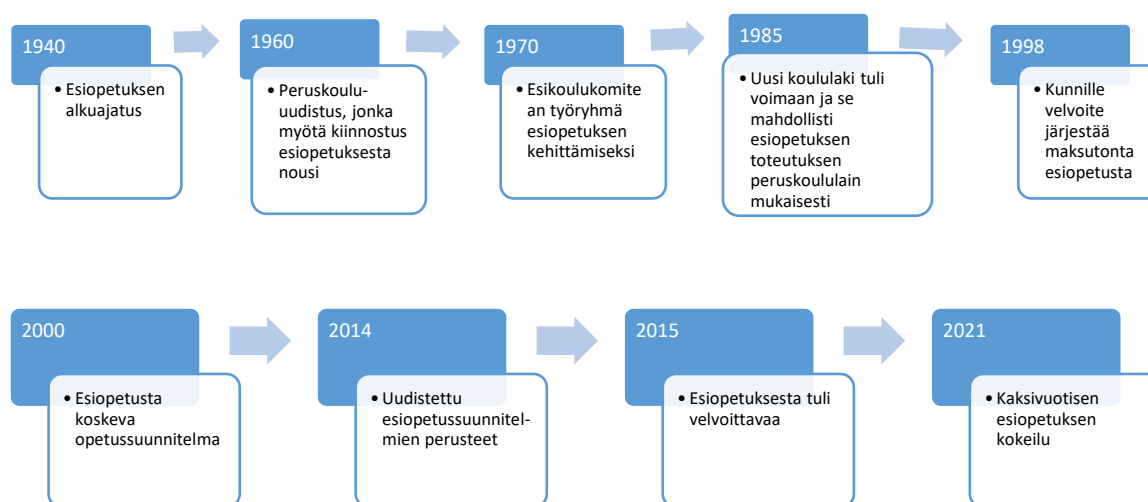
Suomessa käynnistyi 1960-luvulla peruskoulu-uudistus, jonka yhteydessä huomattiin, että peruskoululle tarvitaan pohjakoulu eli esiopetus. Peruskoulu-uudistuksen seurauksena kiinnostus esiopetusta kohtaan lisääntyi. Samaan aikaan koulutusjärjestelmän perusteista annettuun lakiin kirjattiin kohta, jonka mukaisesti koululaitoksessa voi olla osana lastantarha tai sitä vastaava esiluokka. (Kaukkila 2021, 8–9.) Jyväskylässä ja Lahdessa järjestettiin esikoulukokeilu 1960-luvun loppu puolella (Helenius & Lummelahki 2018, 182).

Esiopetuksen suunnittelua ja toteutusta työsti vuosina 1969–1970 työryhmä ja esikoulukomitea. Työryhmän tarkoituksena oli suunnitella esiopetuksen toteutumista sekä kehittää sitä ja erilaisia vaihtoehtoja esiopetuksen toteuttamisesta komitea esitteli 1970-luvulla. Työryhmän ehdotuksena oli, että esiopetus koskisi koko ikäluokkaa, joka aloittaisi seuraavana vuonna oppivelvollisuuden. Koulupoliittisena tavoitteena 1970-luvulla oli saada kaikki kuusivuotiaat esiopetukseen ja liittää esiopetus osaksi peruskoulujärjestelmää. (Onnismaa 2019, 34; Kaukkila 2021, 9.)

1980-luvulla esiopetusta hiottiin lisää lainsäädännön keinoin sekä opetussuunnitelmaratkaisujen myötä. Eteenpäin yhteiskunnassa esiopetuksen ja päivähoidon merkityksellisyyttä vei laajentunut tutkimustieto ja kehittyneet käsitykset lasten kasvu ympäristöjen merkillisyydestä sekä lasten kognitiivisista taidoista. Oppisuunnitelmassa, joka laadittiin kuusivuotiaille, korostettiin jatkumoa varhaislapsuudesta oppivelvollisuuteen. Vuonna 1985 voimaan tullut uusi koululaki mahdollisti esiopetuksen toteuttamisen peruskoululain mukaisesti. Lain mukaisesti peruskouluissa oli mahdollista järjestää esiopetusta lapsille, joiden oppivelvollisuus ei ollut alkanut vielä. (Kaukkila 2021, 9.)

1990-luvulla esiopetuksen tavoitteena oli turvata kaikille kuusivuotiaille lapsille oikeus osallistua esiopetukseen. Lakeihin tehdyillä muutoksilla paranneltiin esiopetusta ja varhaiskasvatusta. Vuonna 1998 kunnille tuli velvoite järjestää maksutonta esiopetusta. Tällöin esiopetukseen osallistumisesta päättivät lasten huoltajat ja osallistuminen oli vapaaehtoista. (Kaukkila 2021, 9.) Esiopetus määriteltiin osaksi opetusministeriön toimialaa vuonna 1998 perusopetuslain uudistuksessa (Opetus ja kulttuuriministeriö 2014, 10).

2000-luvun vaihteessa esiopetuksesta tuli yleisen kiinnostuksen ja kehittämisen kohde. Esiopetusta uudistettiin tietoisesti eri tavoin, esimerkiksi laatimalla uusi esiopetusta koskeva opetussuunnitelman perusteet sekä esiopetuksen järjestämisestä asetettiin velvoite kaikille kunnille. Uusia esiopetussuunnitelmia 2000-luvulla on laadittu kaksi, vuosina 2000 ja 2014. Lakeja ja säädöksiä, jotka koskevat esiopetusta, on arvioitu ja muunneltu säännöllisesti. Velvoittava esiopetuksesta tuli vasta vuonna 2015. Viimeisin esiopetusta koskeva uudistus on hyväksytty joulukuussa 2020, joka koskee kaksi vuotista esiopetuksen kokeilua. Kaksi-vuotinen esiopetus alkoi kokeiluna elokuussa 2021. (Kaukkila 2021, 10.)

Kuvio 1. Aikajana esiopetuksen historiasta vuoteen 2021 asti

Asiakirjat, jotka ohjaavat esiopetusta ja sen toimintaa ovat 1970-luvulta asti asettaneet tavoitteita esiopetukselle. Kaikissa asiakirjoissa, jotka ohjaavat esiopetusta on sama ydin ja esiopetus onkin tavoitteellisuuden osalta pysynyt pääsääntöisesti samana 1970-luvulta asti tähän päivään. Esiopetuksen tavoitteena on ollut ja on tänä päivänäkin lapsen kehityksen, oppimisen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukeminen. Tavoitteisiin sisältyy myös eheän koulupolun luominen lapsille sekä mahdollisten oppimisvaikeuksien havaitseminen ja tukeminen. Esiopetuksen tavoitteissa korostetaan liikunnan, terveellisten elämäntapojen, sosiaalisten- ja ryhmätyötaitojen sekä tunnetaitojen kehittymisen tukemisen tärkeyttä. (Niikko 2001, 124–125; Kaukkila 2021, 11–12.)

2.2 Esiopetuksen tarkoitus ja tavoite

Esiopetuksen tarkoituksena on antaa suunnitelmallista opetusta ja kasvatusta, joka on liitoksissa sekä varhaiskasvatukseen että alkuopetukseen. Esiopetus toteutetaan oppivelvollisuutta edeltävän vuonna, pääasiassa silloin kun lapsi täyttää 6-vuotta. Esiopetus kestää

tavallisesti vuoden verran ja esiopetusta annetaan vuoden aikana vähintään 700 tuntia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.)

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja perusopetusta, jotka muodostavat johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden lapsen oppimisen sekä kasvun kannalta (Opetushallitus b). Esiopetus on usein jatkumo laadukkaalle varhaiskasvatukselle, vaikkakin osa esiopetusikäisistä lapsista tulee suoraan kotoa esiopetukseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö b). Tätä kokonaisuutta määrittelee muun muassa varhaiskasvatustalaki, perusopetuslaki ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Näiden mukaan kunnat laativat oman paikallisen esiopetussuunnitelmansa, jonka mukaisesti opetusta annetaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö a.)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on velvoittava asiakirja, joka on tullut voimaan vuonna 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on yhtenäistää laadullisesti valtakunnallisesti annettavaa esiopetusta. Siinä määritellään huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä sekä oppilashuollon asemasta esiopetuksessa. (Opetushallitus 2014, 8.) Esiopetuksella lisätään koulutuksellista tasa-arvoa ja saadaan muutoin esiopetuksen ulkopuolelle jäävät lapset maksuttoman esiopetuksen piiriin. Tällä tavoin pystytään parantaa kaikkien esiopetusikäisten oppimisedellytyksiä. Aivan kuten oppivelvollisuuslaki, myös perusopetuksen muuttamisesta annettu laki mahdollistaa esiopetuksen antamisen kotona. Tällöin lapsen huoltajat vastaavat opetuksen ja kasvatuksen järjestämisestä niin, että opetussuunnitelman mukaiset esiopetuksen perusteissa annetut velvoitteet saavutetaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.)

Esiopetus ryhmän koko määrittyy sen mukaan, missä sitä toteutetaan. Ryhmässä, jossa toimii yksi opettaja voi olla enintään 13 lasta, mutta jos ryhmässä on myös toinen aikuinen, joka on koulutukseltaan pätevä voi lapsia olla 20. Päiväkotien yhteydessä järjestettävässä esiopetuksessa sovelletaan ryhmäkoko ja henkilöstömitoituksia varhaiskasvatustalain säädöksiin mukaan. (Opetushallitus a.) Varhaiskasvatustalain tiloissa järjestettävässä esiopetuksessa ryhmäkoko voi olla enintään 21 lasta ja vastuullisia työntekijöitä on oltava silloin 3. Ryhmässä voi toimia myös avustaja, mutta häntä ei lasketa vastuulliseksi henkilöksi. Henkilöstönä esiopetuksessa voi työskennellä esiopetuksen opettaja, varhaiskasvatustalain opettaja, varhaiskasvatustalain sosionomi, varhaiskasvatustalain hoitaja ja avustaja. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 25–28§ & 35§.)

Esiopetus valmistelee lasta tulevalle koulupolulle ja lapsille tulee tutuiksi esiopetuksessa opiskelussa tarvittavat tiedot ja taidot sekä koulun tavoite- ja sisältöalueet (Ojala 2015, 5). Kokonaisuuden lähtökohtiin kuuluu se, että opettajat ja henkilöstö tietävät miten eri vaiheissa polkua opitaan ja mitkä niiden tavoitteet sekä ominaispiirteet ja käytännöt ovat.

Esiopetuksen tarkoituksena on turvata jokaisen lapsen oppimisen polku esiopetuksesta perusopetukseen lapsen tarpeiden mukaisesti huoltajien kanssa yhteistyössä. (Opetushallitus 2014, 14.)

Esiopetus perustuu pedagogiseen toimintaan, jota toteutetaan lapsilähtöisenä ja tavoitteellisenä. Lapsilähtöisen toiminnan tavoitteena on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestä oppijana. Merkittävänä tehtävänä esiopetuksessa on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimisedellytyksiä. Esiopetus tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että lapsilla on tilaisuuksia kokeilla ja oppia uutta sekä järjestettävän toiminnan tulee olla tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista lapselle. Opetettavien asioiden tavoitteet tulevat opetussuunnitelman perusteista ja niiden pohjalta laaditusta paikallisesta opetussuunnitelmasta. (Opetushallitus 2014, 12–14.) Esiopetussuunnitelmassa ei aseteta yhteisiä tavoitteita lasten osaamisistasolle, vaan jokaiselle lapselle laaditaan omat yksilölliset esiopetussuunnitelmat huoltajien ja lapsien kanssa yhteistyössä. Yksilöllisellä oppimissuunnitelmalla tuetaan ja autetaan aikuisia seuraamaan johdonmukaisesti lapsen kasvua ja kehitystä. (Helenius & Lumelahti 2018, 184.) Esiopetuksessa lapsen oppimisen ja kasvatuksen tavoitteet kohdistuvat yksilöllisesti oppimisedellytyksiin ja kehityksen vaiheisiin (Ojala 2015, 64).

Esiopetuksen tavoitteena on perusopetuslain mukaan tukea lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä tuottaa lapsille tarpeellisia taitoja ja tietoja (Perusopetuslaki 628/1998, §2). Valtioneuvoston asetuksessa tuodaan ilmi, että esiopetuksen tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa sosiaalisia taitoja ja itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten kautta. Esiopetuksen aikana tarkkaillaan ja tuetaan jokaisen lapsen kehitystä, niin psyykkistä, fyysistä kuin sosiaalistakin sekä seurataan myös taitojen ja tietojen kypsymistä. Näiden tavoitteena on pyrkiä ennaltaehkäisemään haasteita ja vaikeuksia, joita lapsella voi mahdollisesti ilmetä. (Opetushallitus 2014, 12–14.)

2.3 Esiopetuksen arvot

Arvoperusta perustuu esiopetuksessa lapsuuden itsearvoisuuden merkityksestä. Jokainen lapsi nähdään arvokkaana sekä ainutlaatuisena ja heillä kaikilla on saman arvoinen oikeus saada hyvää opetusta. Esiopetuksen aikana lapsella oikeus omana persoonana ja yhteisön jäsenenä tulla huomioon otetuksi, kuulluksi, nähdyksi ja ymmärretyksi. Lapsien oikeuksiin kuuluu myös oppia ja rakentaa käsitystä itsestään sekä maailmasta oman perustansa mukaisesti. Lapsien oikeus on oppia leikkien ja taidot sekä kokemukset, joita lapset ovat aiemmin saaneet ovat osa esiopetuksen oppimispolkua. Lasten erilaisia tapoja oppia asioita ja toimia tilanteissa arvostetaan yhtä lailla kuin esiintyvää erilaisuuttakin. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä omien taitojen mukaan toiminnan suunnitteluun

ja arviontiin. Näin heidän käsityksensä ja mielipiteensä asioista otetaan huomioon. Esiopetuksessa kannustetaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen. Lapsia tuetaan arvojen ymmärtämisessä, terveellisissä elämäntavoissa sekä kehitetään heidän tunnetaitojaan ja kauneudentajuaan. (Opetushallitus 2014, 15; Lahti 2016, 9.) Itseilmaisu ja ajatusten kertominen, tunteiden sekä ristiriitojen käsittely, uuden opettelu ja kokeilu ovat tärkeitä oikeuksia esiopetuksessa (Helenius & Lummelahti 2018, 190).

Esiopetuksessa työskentelevän henkilöstön ja lasten huoltajien yhteistyöllä turvataan lasten kehitystä, kasvua ja hyvinvointia. Esiopetuksen henkilökunnan tulee suhtautua avoimesti erilaisiin perheisiin sekä eri uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin. (Lahti 2016, 9.) Esiopetuksessa toimitaan kestävän elämäntavan periaatteiden mukaisesti ottaen huomioon sen ulottuvuudet: sosiaalinen, taloudellinen, kulttuurinen ja ekologinen. Lasten tasa-arvoisuutta tuetaan erilaisilla toimintaympäristöillä. Tasa-arvoisuuteen lukeutuu muun muassa mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus auttaa lapsia kehittämään kykyjä ja tekemään valintoja niin, että niihin ei kohdistu sukupuolesta johtuvia rajoituksia tai ennako-odotuksia. Esiopetuksen toteutuksessa huomioidaan, että opetus on lapsia uskonnollisesti, katsomuksellisesti tai puoluepoliittisesti sitouttamaton. (Opetushallitus 2014, 15.)

Esiopetuksen arvopohja on linjassa yhteiskunnan perusarvojen kanssa, jotka tulevat ilmi kansallisen lainsäädännön sekä kansainvälisten suositusten, sopimusten ja julistuksien kautta. Näiden arvojen myötä tuetaan ihmisoikeuksia ja maapallon elinkelpoisuutta. Suomessa olevan perustuslain mukaan ilman hyväksyttävää syytä ei saa asettaa ketään eri asemaan sukupuolen, alkuperän, kielen, iän, uskonnon, vakaumuksen, terveydentilan, mielipiteen, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Ojala 2015, 64.)

2.4 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen on kokonaisuus, johon sisältyy tiedot, taidot, arvot, asenteet ja tahto. Osaamisella tarkoitetaan myös tiedon ja taidon käytön osaamista tilanteita vastaavalla tavalla. Jo varhaislapsuudessa alkaa kehittymään laaja-alainen osaaminen ja sen kehittyminen jatkuu koko elämän läpi. Laaja-alainen osaaminen karttuu oppimispolun aikana arjen toiminnassa, vuorovaikutuksessa sekä tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa. Laaja-alaista osaamista tarvitsee läpi elämän, niin opiskelussa kuin työnteossa ja kansalaisyhteisössä toimimisessa. Lasten kasvua yksilönä sekä yhteisössä toimivana jäsenenä tukee juuri laaja-alaisen osaamisen kehittyminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja

vaikuttaminen. Nämä osa-alueet luovat pohjan kestäväälle elämäntavalle sekä suuntaavat elinikäiselle oppimisen polulle. (Opetushallitus 2014, 43–44.)

Ajattelu ja oppiminen tukee elinikäistä oppimista sekä sen kehittymistä ja osaamista. Ajattelua ja oppimista voidaan kehittää vuorovaikutuksessa toisten lasten sekä aikuisten kanssa. Lapsi oppii ohjaamaan omaa oppimistaan, käsittämään uutta tietoa, valikoimaan ja arvioimaan sekä suhtautumaan asioihin kriittisesti. Oppimisen kannustaminen vahvistaa lapsen luottamusta omaan osaamiseen. Esiopetuksessa leikeillä, peleillä, tutkimuksilla ja ongelmanratkaisuilla tuotetaan elämyksiä lapsille. Monipuolista ajattelua, muistia ja mielikuvitusta kehitetään laulujen, lorujen, musiikin ja näytelmien avulla. (Helenius & Lummelahti 2018, 189.)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu ovat osa esiopetuksen tehtävää. Lapsen tulee oppia ymmärtämään muita ja ilmaisemaan omia tunteita erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kehittää omaa kulttuurista osaamistaan. Lapsen tulee oppia kuuntelemaan, ymmärtämään, osallistumaan ja tunnistamaan eri näkemyksiä. Yhteistyötaidot ja ongelmanratkaisu taitojen hallinta myönteisellä tavalla on osa oppimista. Esiopetuksen aikana lapsella on mahdollisuus harjoitella vuorovaikutustaito turvallisessa ympäristössä. Ilmaisua harjoitellaan leikkien sekä mieluisalla yhteistoiminnalla. (Opetushallitus 2014, 17.)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taitojen hallinta kehittyy esiopetuksen arjen toimissa, keskusteluissa ja harjoitteissa. Lapsia ohjataan huolehtimaan itsestä ja omista tavaroista yhteistyössä huoltajien kanssa. Säännöllisen päivärytmin tärkeyttä korostetaan sekä innostetaan lapsia monipuoliseen liikuntaan ja hyvinvointiin. (Helenius & Lummelahti 2018, 191.)

Monilukutaidot liittyvät ajattelu- ja viestintäkykyyn hankkia ja käsitellä tietoja. Tämän osa-alueen tietoa tuotetaan esimerkiksi piirtämällä ja puhumalla. Monilukutaito sisältää media-lukutaidon, numeraalisen-, kuva- ja peruslukutaidon. Monilukutaidon kehittyminen on tärkeää, sillä se toimii perustana vuorovaikutukselle, oppimiselle ja ihmisen koko toiminnalle. (Opetushallitus 2014, 18.)

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista tarvitaan arjessa kotona, koulussa, osallistumisessa ja vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutustaitoja ja monenlaista oppimista tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa tieto- ja viestintäteknologia osaamisella. Aikuisen ohjauksessa lapsen on turvallista oppia erilaisista digitaalisista ympäristöistä, välineistä, palveluista ja peleistä. (Opetushallitus 2014, 18.)

Osallistumiseen ja vaikuttamiseen tarvitaan taitoa ja halua osallistua toimintaan yhteisön sisällä sekä luottamusta omasta osaamisesta ja omista mahdollisuuksista vaikuttaa. Lapsia osallistetaan esiopetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin, jonka avulla ohjataan

lapsia aktiiviseen ja vastuulliseen osallistumiseen. Tässä tulee esiin myös YK:n lasten oikeuksien sopimus, jossa tuodaan ilmi lapsen oikeutta tulla kuulluksi ja osallistua omaan elämäänsä vaikuttavissa tapauksissa. Lapsille opastetaan myös, että he ovat oikeutettuja aikuisen apuun ja heitä ohjataan auttamaan muita. (Helenius & Lummelahdi 2018, 192.)

2.5 Esiopetuksen oppimiskäsitys ja työskentelytavat

Esiopetusikäinen lapsi oppii esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan uudet tiedot ja taidot vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, yhteisöjen ja lähiympäristöjen kanssa. Esiopetuksessa oppimista tapahtuu leikin, liikunnan, tutkimisen, kokeilemisen, tehtävien, mallioppimisen, itseilmaisun ja taiteen keinoin. Oppiminen yhdistää toimintaa, tunteita, havaintoja, kokemuksia ja ajattelua ja on siten lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet painottavat myös lapsen tahdon ja yhdessä toimimistaitojen merkitystä oppimiselle. Oppimista edistävät myönteiset tunnekokemukset, uuden luominen ja ilo. (Opetushallitus 2014, 14.)

Lähtökohtana oppimiselle toimivat lapsen aiempi osaaminen ja aiemmat kokemukset, joten siksi uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on tärkeää olla yhteys lapsen arkeen ja kokemukseen. Opetuksen tavoitteena on herättää uusien tietojen ja taitojen oppimisen myötä halua oppia lisää. Lapsille luodaan kokemus ryhmään ja yhteisöön kuulumisesta kuuntelemalla, keskustelemalla ja ohjaamalla ottamaan muut huomioon. Yhdessä toimimisen taitoja opitaan niin esiopetuksen ohjatussa toiminnassa kuin leikissäkin ja lapsia opetetaan asettamaan omalle ja yhteiselle toiminnalle tavoitteita. (Opetushallitus 2014, 14.)

Leikin merkitystä lapsen oppimiselle korostetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa useasti, esimerkiksi arvoperustan mukaan lapsella on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan (Opetushallitus 2014, 15). Toimintakulttuuria käsittelevässä luvussa painotetaan leikin merkitystä lapsen kielelliselle kehitykselle, kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja tunteiden käsittelyn oppimiselle. Leikkiä tuleekin hyödyntää opetuksessa monipuolisesti ja tarjota lapsille mahdollisuuksia vapaaseen leikkiin sekä uusien leikkien ja pelien opettelulle. (Lahti 2016, 14.) Yleisesti esiopetussuunnitelman perusteita lukiessa huomaa, että usein tavoitteena on opettaa asioita ”leikin ja muiden keinojen avulla”, joka ilmaisuna jo itsessään painottaa leikin olevan todella merkittävä ja painotettu keino oppimiskokemusten tarjoamiselle.

Oppimisympäristöllä on merkitys esiopetuksessa toteutuvassa tavoitteellisessa oppimisessä. Oppimisympäristön tulee ohjata ja tukea lapsen uteliaisuutta ja mielenkiintoa sekä tukea monipuolisesti lapsen kasvua ja oppimista sekä oman työn arviointia. Leikkiessä ja toimiessa eri ympäristöissä lapsien eri tietojen ja taitojen osaaminen karttuu.

Oppimisympäristön tulee tarjota lapselle tilaisuuden leikkimiselle, omalle rauhalle ja muulle tarvittavalle toiminnalle. Erilaisen toimintatavat ja oppimistehtävät, opettajan ja lapsen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus on oppimisympäristössä keskeisiä asioita. Esiopetuksen aikana lapsella on mahdollisuus monipuolisiin vuorovaikutuksiin sekä sosiaalisten taitojen vahvistumiseen. (Helenius & Lummelahti 2018, 188.)

2.6 Esiopetuksen sisällöt

Esiopetuksen voi mieltää niin sanotusti eheytytyksi opetukseksi, jossa opetukselle asetetut tavoitteet ja sisällöt on eheytetty viideksi oppimiskokonaisuudeksi. Nämä viisi eheää esiopetussuunnitelman perusteiden mukaista oppimiskokonaisuutta ovat ”Ilmaisun monet muodot”, ”Kielen rikas maailma”, ”Minä ja meidän yhteisömme”, ”Tutkin ja toimin ympäristössäni” sekä ”Kasvan ja kehityn”.

Kokonaisuuksilla on kullakin toisiinsa liittyviä tavoitteita ja näin oppimiskokonaisuuksien muodostuksessa tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisilla tavoilla. Kunkin oppimiskokonaisuuden kesto ja toteutustapa ovat riippuvaisia tilanteesta, aihepiiristä ja lasten yksilöllisistä oppimisen etenemisistä ja niille on määritetty yleiset ja yksityiskohtaisemmat tavoitteet. (Helenius & Lummelahti 2018, 194.)

2.6.1 Ilmaisun monet muodot

Yhtenä esiopetuksen tehtävänä on kehittää lasten musiikin, kuvataiteen, suullisen ilmaisun ja käsitöiden keinoin sekä kehollisesti tapahtuvaa ilmaisua. Näihin tavoitteisiin vastataan ”Ilmaisun monet muodot” -oppimiskokonaisuudessa, jonka yhdeksi yleiseksi tavoitteeksi on määritetty lasten rohkaiseminen ja ohjaaminen ilmaisun eri muotojen käyttämiseen. Lapsille on pyrittävä luomaan elämyksiä ja kokemuksia taiteesta ja siihen liittyvästä luovasta prosessista. Luovan toiminnan lähtökohtana tulee olla lasten aistimukset, kokemukset ja havainnot. Lasten kanssa keskustellaan ja heitä myös kannustetaan kertomaan omista ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä kokemuksistaan. Opetuksessa tulisi hyödyntää myös monipuolisesti saatavilla olevaa lähiseudun kulttuuritarjontaa sekä vaihtelevia oppimisympäristöjä. (Helenius & Lummelahti 2018, 194–195.)

Ilmaisun monien muotojen yksityiskohtaisemmissa tavoitteissa esimerkiksi musiikillisen toiminnan olisi oltava monipuolista ja moniaistista. Lasten kanssa muun muassa opetellaan lauluja, kokeillaan soittimia, tutustutaan musiikkityyleihin ja havainnoidaan äänen tasoa. Käsitöiden tekemisessä tavoitteena on harjoitella erilaisten käsitöiden tekoa erilaisilla työvälineillä. Lasten kanssa kokeillaan kovia ja pehmeitä materiaaleja ja lapset myös suunnittelevat sekä valmistavat opettajan ohjaamana myös pitkäkestoisemmän käsityön. Kuvallista

ajattelua ja ilmaisua harjoitellaan esimerkiksi tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Mediassa olevia kuvia, esineiden muotoa ja ympäristön kohteita arvioidaan. Suullista ja kehollista ilmaisua harjoitellaan käyttäen monipuolisia harjoituksia ja leikkiä. Lapsille voidaan tarjota kokemuksia kehollisen ja kielellisen ilmaisun leikkittelystä, kun opetuksessa hyödynnetään loruja, runoja ja kirjallisuutta. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

2.6.2 Kielen rikas maailma

Toisena esiopetuksen tehtävänä on lasten kielellisten taitojen kehityksen tukeminen. Tässä pyritään kehittämään taitoja siten, että lapset pystyisivät havaitsemaan kielen rakenteita ja muotoja yksityiskohtaisemmin, jossa lasten kiinnostuksen vahvistaminen kieltä, lukemista ja kirjoittamista kohtaan on keskeistä. Näihin tavoitteisiin vastaa ”Kielen rikas maailma” -oppimiskokonaisuus, jossa tuetaan kielen muodostumista vahvemmaksi ilmaisun, vuorovaikutuksen, ajattelun ja arjen ja maailmankuvan jäsentämisen välineeksi. Tässä oppimisalueessa luodaan myös pohjaa myöhemmin tieto- ja viestintäteknologian laaja-alaiselle osaamiselle tulkittaessa ja tuottaessa erilaisia viestejä niin suullisesti kuin viestinnän välineitä käyttämälläkin. Kokonaisuudelle on esiopetussuunnitelman perusteissa määritetty yleiset tavoitteet, joiksi määritellään kielellisen kehityksen, vuorovaikutustaitojen kiinnostuksen kieliin ja kulttuureihin vahvistamisen. Lisäksi opetuksessa tuetaan lasten luku- ja kirjoitustaitojen kehittymistä ja edistetään kielellisen tietoisuuden kehittymistä. (Helenius & Lumelahti 2018, 196.)

Tämän oppimisalueen yksityiskohtaisemmissa tavoitteissa määritetään, että opetuksessa lapsilla on oltava mahdollisuuksia harjoitella kuuntelua ja puhumista sekä heitä on ohjattava esimerkiksi keskustelemaan, ymmärtämään ja muistamaan kuulemaansa. Yhteisten keskustelujen kautta lapset pääsevät kehittämään kyseenalaistamisen, päättämisen ja kuulemansa arvioimisen taitoja. Lapsia autetaan ymmärtämään lukemisen merkitystä lukeamalla heille erilaisia tekstejä ja keskustelemalla niiden sisällöistä yhdessä. Kielen muuntamista kirjoitukseksi ja toisinpäin harjoitellaan opettajan ohjaamissa harjoituksissa ja lapsia autetaan havaitsemaan, että puhetta voi jakaa pienempiin osiin – sanoihin, tavuihin ja äänneisiin. Lasten kirjallisuutta käytetään opetuksessa, leikkien ja harjoitusten keinoin harjaanutaan hienomotorisiataitoja ja lapsia ohjataan kynäotteen ja näppäimistön käytön kanssa. Luku- ja kirjoitustaitoa tuetaan kirjaimien tuottamisen ja tunnistamisen sekä lopulta leikkiläisen kirjoittamisen ja omien tekstien tuottamisen kautta. Omia tekstejä tuotetaan myös tieto- ja viestintäteknikan laitteita käyttäen. Tässä oppimisen kokonaisuudessa lasten kielellisiä valmiuksia pyritään tukemaan eri kielten havainnoimisen avulla. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

2.6.3 Minä ja meidän yhteisömme

Lasten kasvaessa myös heidän elinpiirinsä kasvaa, joten lapset tulevat kohtaamaan kodin perinteistä, toimintamalleista, arvoista ja katsomuksista poikkeavia tapoja ajatella ja toimia. Niinpä kolmantena esiopetuksen tavoitteena onkin valmistaa lapsia ymmärtämään yhteiskunnan moninaisuutta ja tarjoamalla toimia osana monimuotoista yhteiskuntaa. Tähän tavoitteeseen vastaavaksi oppimisen alueeksi on määritetty ”Minä ja meidän yhteisömme”. Tämä kokonaisuus sisältää lähiyhteisön menneisyyden ja nykyisyyden sekä arjen eettisten valintojen pohtimista. Lisäksi tutustutaan lähiyhteisöissä ilmeneviin tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin. Perheiden taustat, katsomukset ja arvot kuullaan ja huomioidaan toimien yhteistyössä huoltajien kanssa. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

Kokonaisuuden yleisinä tavoitteina ovat lasten mielenkiinnon ja osallisuuden kokemuksen erityisesti lähiyhteisöään kohtaan. Opettajan johdolla lapset pääsevät tutustumaan omiin ja muihin ryhmässä ja muussa lähiyhteisössä edustettuihin uskontoihin ja katsomuksiin. Tässä kokonaisuudessa korostuvat keskustelu sekä eläytymistä mahdollistavat menetelmät. (Lahti 2016, 25.)

Koko oppimiskokonaisuutta lähestytään historiallisesta, yhteiskunnallisesta, eettisestä ja katsomusten näkökulmista, joille kullekin on laadittu omat yksityiskohtaisemmat tavoitteensa. Historiallista näkökulmaa lähestytään tutustumalla lähiympäristön historialliseen henkilöön tai muuhun kohteeseen ja tiedon lähteenä voidaan käyttää esimerkiksi lähiyhteisön jäseniä tai lasten huoltajien tietämystä. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös muita kiinnostavia historiallisia asioita. Yhteiskunnallisiin asioihin kohdistuvaa kiinnostusta herätellään keskustelemalla lapsia kiinnostavista ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista ja tutustutaan mediaan ja sen leikinomaiseen tuottamiseen. Median todenmukaisuutta pohditaan lasten kanssa. Lasten kanssa tutustutaan myös YK:n yleissopimukseen lasten oikeuksista ja laaditaan ja kehitetään oman ryhmän sääntöjä. Näin lapsia herätellään samalla ymmärtämään sääntöjä yhteisön ihmisten luomina keskinäisinä sopimuksina. (Helenius & Lummelahti 2018, 197–198.) Eettinen kasvatus on koko ryhmälle yhteistä ja se liitetään saumattomasti arkeen ja käytäntöön liittyviin tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja. Tunteiden tunnistamista, ystävällistä ja vastuullista toimintaa sekä ristiriitatilanteiden rakentavaa ratkaisua ohjataan. Pohdittaviksi kohteiksi nostetaan myös ystävyys, toisten kunnioittaminen, ilon ja pelon aiheet sekä oikean ja väärän erottaminen. Roolileikit, sadut ja kertomukset ovat myös luontevia tapoja eettisen kasvatuksen välineiksi. Katsomuskasvatuksessa tavoitellaan tutustumista ryhmässä läsnä oleviin uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen. Näihin paneudutaan esimerkiksi uskonnollisesti tai katsomuksellisesti merkittävien arjen asioiden, juhlien ja tapahtumien kautta. Varsinaisena tavoitteena on

auttaa lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan kaikkia uskonnollisia ja katsomuksellisia perinteitä, tapoja ja käsityksiä. Lapset pääsevät pohdiskelemaan elämänkysymyksiä yhdessä toisten kanssa ja lasten valmiuksia ymmärtää katsomuksiin ja uskontoihin kuuluvia sanoja ja käsitteitä vahvistetaan. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

2.6.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni

Esiopetuksen tehtävänä on myös tukea matemaattisten taitojen sekä sitä kohtaan syntyvän kiinnostuksen kehittymisen tukeminen. Lasten suhdetta luontoon ja luonnontuntemusta tulee vahvistaa ja tarjota lapsille mahdollisuuksia tutustua arjessa esiintyvään teknologiaan. Näihin tavoitteisiin vastataan oppimiskokonaisuudessa ”Tutkin ja toimin ympäristössäni”. Erityisesti matemaattisten taitojen opetuksessa ja teknologia- ja ympäristökasvatuksen toteuttamisessa on tärkeää liittää opetus lasten toimintaympäristöön ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen omien oppimisympäristöjen lisäksi lähiluonto ja rakennettu ympäristö tarjoavat puitteita. Näissä ympäristöissä tutkiminen ja havainnointi sekä saatujen kokemusten jäsentely tietojen kanssa auttaa lasten ajattelun ja oppijuuden kehittymistä. Samassa yhteydessä lasten monilukutaito kehittyy, kun lapset harjaantuvat asioiden nimeämisessä ja käsitteiden ymmärtämisessä. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

Tämän oppimiskokonaisuuden yleisissä tavoitteissa kerrotaan siitä, miten lasten matemaattisen ajattelun ja oppimisen pohjaa vahvistetaan. Tavoitteena on ohjata lapsia huomioimaan arjessa ja ympäristössä ilmenevää matematiikkaa. Lapsia kiinnostavien aiheiden kautta heille tarjoutuu mahdollisuuksia lukujen, muutosten, ajan käsitteiden sekä tason ja avaruudellisen hahmottamisen kehitykselle ja opetuksessa tarjottavan oivaltamisen ja oppimisen ilon kautta. Oppimiskokonaisuuteen liittyy myös luonnon havainnointi, johon liittyviä ympäristö- ja luontosuhteita ja niiden kehittymistä tuetaan viemällä lapsia liikkumaan ja tutkimaan luontoa. Samalla myös ympäristössä olevaa teknologiaa havainnoidaan ja kokeillaan sekä lisäksi lapsia ohjataan keksimään ja kokeilemaan omia ratkaisuja. Tämän opintokokonaisuuden opetuksessa lapset pääsevät siis tutustumaan tutkivaan työtapaan, johon liittyen lapsia ohjataan kysymään ja etsimään selityksiä. Kokonaisuuteen liittyvässä opetuksessa lapset oppivat vertailemaan, luokittelemaan ja järjestelemään tietoja, joita ovat saaneet tekemiensä havaintojen ja mittauksen pohjalta. Näiden jäseneltyjen tietojen pohjalta lapsia kannustetaan tekemään päätelmiä ja muodostamaan ja kokeilemaan ratkaisuja. (Opetushallitus 2014, 35–37; Helenius & Lummelehti 2018, 198.)

Oppimiskokonaisuus koostuu matemaattisista taidoista, ympäristökasvatuksesta ja teknologisista ratkaisuista, joille kullekin on laadittu omia yksityiskohtaisempia tavoitteita. Esiopetuksen suunnitelman perusteissa matemaattisille taidoille on selkeästi pisimmät tavoitteet, joissa esimerkiksi kuvataan kuinka lasten matemaattisten taitojen toiminnallista kehittymistä

olisi tuettava leikin ja eri aistien käyttämisen keinoin. Esiopetuksessa matematiikan opetuksen tavoitteena on lähinnä tutustuminen matematiikkaan ja sen osa-alueisiin. Lapset harjoittelevat havainnoimaan, pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia ilmiöitä ja he oppivat esittämään tekemiään havaintoja itse visuaalisesti kuvien ja välineiden avulla. Esiopetus toiminnan suunnittelussa on huomioitava, että lapsilla on mahdollisuus päästä luokittelemaan, vertailemaan ja järjestelemään asioita sekä tuottaa säännönmukaisuuksia esimerkiksi toistuvien värijärjestysten avulla. Lapsia innostetaan havaitsemaan ympäristössä olevien asioiden lukumääriä ja yhdistämään saamia määriä numeroihin sekä vertailemaan lukumäärien muutoksia toiminnallisesti. Lisäksi huomiota kiinnitetään lukujonotaitojen ja lukujen nimeämistaitojen kehittymiseen ja näin tuetaan kokonaisuutena lukukäsitteen kehittymistä. Taso- ja avaruusgeometrisen hahmottumisen kehittymistä tuetaan erilaisten harjoitusten sekä suhde- ja sijaintikäsitteiden harjoittelun avulla. Näitä voidaan harjoitella monipuolisesti esimerkiksi rakentelun, askartelun, muovailun ja vaikkapa liikunnallisten leikkien avulla. Opettaja myös ohjaa lapsia nimeämään ympäristöstä löytyviä muotoja. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

Suppeammista tavoitteista ympäristökasvatuksessa mainitaan, että lapsille tulisi tarjota mahdollisuuksia tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin sekä luonnon havainnointiin aistinvaraisesti ja havaintovälineiden avulla. Näistä saaduista havainnoista keskustellaan ja kerättyä tietoa luokitellaan, jonka yhteydessä voidaan harjoitella myös luontokäsitteitä sekä syy-seuraussuhteiden päättelyä ja päätelmien tekemistä. Lapsia ohjataan samalla myös huolehtimaan ympäristöstään, eli päästään luomaan pohjaa kestäväälle elämäntavalle ja ymmärrykselle luonnonsuojelusta. Arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisua tavoitellaan havainnoitavan, johon liittyvässä opetuksessa lapsille kerrotaan teknologian olevan nimenomaan ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa. Lapset pääsevät tutustumaan teknologiaan itse kokeilemalla ja rakentamalla itse omia rakenteita ja ratkaisujaan. Muiden oppimisympäristössä olevien teknologisten ratkaisujen lisäksi lapsille voidaan havainnollistaa myös päiväkodilla olevien leikkikalujen toimintaperiaatteita. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

Lahden kaupungin esiopetussuunnitelmassa kuvataan paikallisia mahdollisuuksia ja erityispiirteitä. Lahdessa on yleisesti hyvät mahdollisuudet hyödyntää alueen monipuolista kaupunki- ja luontoympäristöä, jonka alueellisia erityispiirteitä ovat muun muassa runsaat vesistöt, kuten Vesijärvi sekä Salpausselän harjut, joiden ympärille Lahti on rakentunut. Lahden radiomastot, hiihtostadion, Launeen perhepuisto, museot ja Sibeliustalo tarjoavat myös osaltaan lapsille monipuolista nähtävää ja koettavaa. Kaupungin historiaan voidaan lasten kanssa tutustua kaupungin arkkitehtuurin ja lukuisen patsaiden kautta. Kaupungin alueella on myös lukuisia paikallisia toimijoita, joiden kanssa on mahdollista tehdä yhteistyötä,

hyvinä esimerkkeinä ovat esimerkiksi kaupungin orkesteri, teatterit, kirjastot, Lastenkulttuurikeskus ja muut oppilaitokset. (Lahti 2016, 23.) Nastolassa on tarjolla monipuolinen luonto, jääkaudelta peräisin olevat supat ja harjut sekä muun muassa Kuninkaanlähde ja Turran lampi. Nastolassa yhteistyö tehdään paikallisten toimijoiden kanssa, kuten Monitoimitalo Loiston kirjaston. (Teittinen 2021.)

2.6.5 Kasvan ja kehityn

Viimeinen esiopetussuunnitelman perusteissa mainittu oppimiskokonaisuus on ”Kasvan ja kehityn”, joka vastaa esiopetuksen tavoitteena olevien laaja-alaisen osaamisen taitojen itsestä huolehtimisesta liittyvien taitojen opettamiseen. Näitä taitoja oppiakseen lapset tarvitsevat arvostuksen ja taitojen kehittymisen tueksi kokemuksia, tietoja ja pohdintaa. Esiopetuksessa näitä tarjotaan esimerkiksi liikunnan, ruoan, kuluttajuuden, terveyden ja turvallisuuden kautta. Esiopetuksen varsinaisena tehtävänä ja tavoitteena on luoda pohjaa lapsen terveysosaamisen ja turvataitojen, kestävään elämäntapaan kuuluvien ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumusten ja ylipäättään terveyttä, hyvinvointia ja liikunnallisuutta arvostavalle elämäntavalle. Kuten neljälle edelliselle, myös tälle opetuskokonaisuudelle on asetettu yleisiä sekä yksityiskohtaisempia tavoitteita. (Helenius & Lummelahti 2018, 200.)

Yleisissä tavoitteissa kuvataan, kuinka lasten tulee saada monipuolisesti liikunnan kokemuksia, jonka tukemana lapset alkavat ymmärtää liikunnan, hyvinvoinnin ja terveyden välillä vallitsevaa yhteyttä. Opetuksen tavoitteena on tarjota mahdollisuudet lapsille kehittää niin motorisia kuin sosiaalisia taitoja ja näihin liittyen erityistä huomiota pitäisi kiinnittää havaintomotoristen taitojen kehittymiselle, joilla on tärkeä merkitys lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta. Lapset pääsevät tutustumaan terveelliseen ruokaan ja pohtimaan sen merkitystä sekä oppimaan kohtuullisesta kulutuksesta. Terveysteen liittyviä tekijöitä ja lasten valmiuksia huolehtia omasta terveydestään pohditaan ja lapset oppivat liikkumaan turvallisesti lähiympäristössään. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

Yksityiskohtaisemmissa tavoitteissa käydään kattavasti läpi liikuntaan, ruokaan, kulutukseen, hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä aihekohtaisia tavoitteita. Liikuntaan ja yleisesti motoriseen kehittymiseen liittyviä taitoja käydään läpi selvästi pisimmän tavoitellistuksen kautta. Ensimmäisenä asiana nostetaan tavoite innostaa lapset liikkumaan monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa, sillä liikkuminen ja leikit auttavat lapsia kehittämään yhdessä toimimisen taitojaan. Lisäksi liikunta vahvistaa lasten kehonhallintaa, kehonosia ja kehon hahmotusta. Lapsilla tulee olla mahdollisuuksia niin ohjattuun kuin päivittäiseen vapaaseen liikkumiseen niin sisällä kuin ulkonakin ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kautta lapsia rohkaistaan ja innostetaan liikkumaan myös vapaa-ajallaan. Liikuntaan ja motoriikkaan liittyen päiväkodissa harjoitellaan myös ihan tavallisia arjessa tarvittavia

perustaitoja, kuten tasapaino, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja. Näissä hyödynnetään erilaisia harhauttamista sisältäviä leikkejä ja taitoratoja, kierimistä, kiipeilyä, juoksua ja hypelyä sisältäviä harjoituksia sekä erilaisten välineiden ja pallojen käyttämistä, työntämistä ja vetämistä. Pelejä ja leikkejä hyödynnetään myös hienomotoristen taitojen kehittämiseen ja toiminnan kokonaistavoitteena on tarjota mahdollisuuksia lasten osallistumisen ja onnistumisen kokemuksille sekä hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kehittymiselle ja tukemiselle. (Opetushallitus 2014, 35–37; Helenius & Lummelahti 2018, 200.) Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan erityisesti ulkoilun ja päivittäisen liikkumisen merkitystä ja korostetaan myös niiden merkitystä lapsen hyvinvoinnin kannalta. Lahdessa monipuolinen liikunta on asia, johon lapsia kannustetaan sekä rohkaistaan tarjoamalla lapsille monipuolisia liikuntamahdollisuuksia. (Lahti 2016, 12.)

Päivittäisiä ruokailutilanteita hyödynnetään terveyttä edistävän syömisen ja ruokaosaamisen kehittämisen oppimisympäristönä. Tilanteiden tulisi olla mahdollisimman viihtyisiä ja lapsia pitäisi ohjata hyviin tapoihin. Tutun suomalaisen kulttuurin lisäksi esiopetuksen toimintakauden aikana tutustutaan myös johonkin toiseen ruoka- ja tapakulttuuriin esimerkiksi lasten kotien asiantuntemusta hyödyntäen. Kuluttajakasvatusta voidaan toteuttaa esimerkiksi lasten kulutukseen ja mainontaan liittyvien leikkien ja piirrosten kautta. Lasten kanssa tulisikin tarkastella ainakin lapsiin kohdistuvaa mainontaa ja pohtia yleisesti kohtuullisen kulutuksen merkityksestä. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

Hyvinvointia ja terveyttä lähestytään esimerkiksi ohjaamaan lapsia ymmärtämään hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien liikunnan, levon ja ihmissuhteiden merkitystä. Terveyttä, sairauksia ja niiden syitä sekä mielen hyvinvointia pohditaan ja lisäksi tulisi pohtia ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa niihin. Lasten kanssa keskustellaan kaveruudesta ja harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja hallintaa ja niiden pohjalta käsitellään hyviä ihmissuhteita ja niiden merkitystä hyvinvoinnille. Nukkumisen ja liikunnan määrää pohditaan lasten kanssa sekä niiden suhdetta virkeyteen tai väsymykseen sekä hyvinolontunteeseen. Esiopetuksen arjessa harjoitellaan hygieniaan liittyviä perustietoja ja taitoja ja haetaan lasten kanssa uutta tietoa niihin liittyen. (Helenius & Lummelahti 2018, 201.)

Turvalliseen elämään liittyen lapsille annetaan esiopetuksessa tietoa oikeudesta turvalliseen elämään, hyvään ja arvostavaan kohteluun sekä fyysiseen ja psyykkiseen koskemattomuuteen. Lasten kanssa käydään läpi ja pohditaan myös toimintaympäristöön liittyviä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita sekä harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumista ja siellä ilmeneviä liikennesääntöjä. Turvallisuuteen liittyvien asioiden tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta ja tarjota heille keinot ja valmiudet avun hankkimiseen ja turvalliseen toimintaan arjessa. (Opetushallitus 2014, 35–37.)

3 Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

3.1 Kasvatuskumppanuus

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö sekä valtioneuvoston 38. asetus säättävät esiopetuksessa toteutettavasta huoltajien osallisuudesta. Kautta linjan huoltajien osallisuutta esiopetukseen korostetaan. Jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista, toiminnasta ja esiopetuspäivän sisällöistä. Huoltajilla on myös oikeus saada vastaavia tietoja esiopetusvuoden kuluessa. Huoltajien mielipiteitä, tietoja ja palautetta pitää kuulla ja hyödyntää esiopetuksen kehittämistyössä ja lasten kehitysoppimisedellytysten edistämässä. (Opetushallitus 2014, 13–14.)

Niin varhaiskasvatuksessa kuin esiopetuksessakin käytetään termiä kasvatuskumppanuus, jolla kuvataan huoltajien ja henkilökunnan sitoutumista edistämään yhteistyössä lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista (Stakes 2005, 31). Kasvatuskumppanuus yhdistää huoltajien ja työntekijöiden tietoja ja kokemuksia lapsen tarpeiden, edun ja oikeuksien toteuttamiseksi varmistaen sen, että lapsi tulee aidosti nähdyksi, kuulluksi ja ymmärretyksi. Kasvatuskumppanuudella tähdätään myös siihen, että lapsen mahdolliset tuen tarpeet tunnustetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja niihin liittyvät toimintasuunnitelmat voidaan tehdä huoltajien kanssa hyvässä yhteistyössä. (Stakes 2005, 31–32; Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

Yhteistyötä suunniteltaessa ja toteutettaessa on huomioitava moninaisten perheiden yksilölliset tarpeet ja erilaisiin huoltajuuksiin liittyvät asiat. Yhteistyöhön sovelletaan tilanteeseen sopivimpia viestintävälineitä ja tilanteen vaatiessa käytetään tulkkia tai muuta kieliavustajaa. (Opetushallitus 2016a, 25.) Varsinaisessa työntekijän ja huoltajan välisessä vuorovaikutuksessa työntekijän on suhtauduttava tilanteisiin ammatillisesti ja osattava hillitä tunteensa myös haastavammissa tilanteissa sekä viestiä huoltajalle ymmärrettävästi välttämättä turhia ammatillisia erikoiskäsitteitä. Näin huoltaja kokee yhteistyön tasa-arvoiseksi. (Cantell 2011, 268–270.)

3.2 Tiedottaminen ja tiedonkulku esiopetuksessa

Tässä yhteydessä tiedottamisella tarkoitetaan huoltajien tietoisuuden lisäämistä esiopetuksen toiminnasta, joka on ulkoista tiedottamista. Ulkoisesta tiedottamisesta on tärkeää tehdä huolellinen suunnitelma sekä valita tilanteeseen sopivat viestinnän välineet. (Iivonen 2007, 14–15.) Suurin osa keskusteluista käydään huoltajien kanssa päiväkodin arjessa lasten tuonti- ja hakutilanteissa, joissa keskustelujen aiheet vaihtelevat lasten päivästä keskustelusta puuttuvien vaatteiden etsimiseen. Nämä tilanteet ovat hyviä hetkiä tiedottaa juuri

tiettyyn lapseen liittyviä asioita. Yleensä vähintään vuosittain pidettävät vanhempainillat ovat hyviä tilaisuuksia tiedottaa huoltajia kasvatusten, mutta kootusti kaikille huoltajille kerralla ryhmän yleisistä asioista. (Mattila 2011, 141–142.)

Internetin muodostuttua ihmisen tärkeimmäksi viestintäkanavaksi ja tiedonhankintamuodoksi on myös luonnollista siirtää viestintää ja tiedottamista verkkoon. Päiväkodit voivat pitää esimerkiksi blogeja, joissa on mahdollista esitellä työntekijöitä sekä viestiä esimerkiksi päiväkodin säännöistä ja viikko-ohjelmasta. Blogien avulla erillisestä työläästä tiedottamisesta voidaan jopa luopua. (Wuorisalo 2010, 91–92.) Viestintävälinettä tai -sovellusta valittaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että valitun välineen on täytettävä tietosuojasetuksen ja tietosuojalain vaatimukset. Etenkin käsiteltäessä julkisuuslaissa salassa pidettäviksi tiedoiksi määritellyjä tietoja tai tietosuojasetuksessa määritettyjä erityisten henkilötietoryhmien tietoja, esimerkiksi lapsen terveystietoja, on viestintävälineen oltava tietosuoja- ja tietoturvasoltaan riittävä. Sähköpostia ja tekstiviestejä voidaan käyttää viestintään, samoin kuin myös sosiaalisen mediankin tarjoamia sovelluksia. Kuitenkin sosiaalisen median valinnan viestintävälineeksi on perustuttava huoltajien suostumukseen. Kokonaisuutena viestintää suunniteltaessa on huomioitava se, että kaikki huoltajat tulee tavoittaa jollakin viestintävälineellä. (Opetushallitus 2020.)

Rakokiven päiväkodissa, kuten muissakin Lahden kaupungin päiväkodeissa, pääasiallisina viestintävälineinä toimivat Muksunetti ja TietoEdu (Lahden kaupunki). TietoEdun kautta lähetetään tiedotteet huoltajille. Huoltajat saavat tiedotteet TietoEduun. Lisäksi huoltajat voivat ilmoittaa sen kautta lapsen tulevat hoitoajat. Muksunetissä on kunkin ryhmän omat sivut, josta löytyvät muun muassa ryhmän kalenteri, ryhmän blogitiedostot sekä lapsen yksilölliset opetussuunnitelmat. (Teittinen 2021.) Blogia tehdessä mahdollistuu huoltajien osallisuus lapsensa varhaiskasvatukseen pedagogisen dokumentoinnin kautta. Pedagoginen dokumentointi on esiopetuksen suunnittelua, toteuttamista, arviointia ja kehittämistä tukeva työmenetelmä. Pedagoginen dokumentointi on osa arjen toimia ja tarjoaa huoltajille ja lapsille mahdollisuuden osallistua arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään toimintaa. (Opetushallitus 2021.) Myös perinteiset paperiset tiedotteet ja suostumuslomakkeet ovat vielä käytössä Rakokiven päiväkodissa ja muun muassa esiopetusvuotensa aloittavien lasten koteihin lähetetään postitse reppukirje esiopetuksen käytännön asioista. Tämä reppukirje lähetetään koteihin postitse, jotta varmistetaan kaikkien huoltajien tavoitettavuus, kun muita viestintäkanavia ei olla uusien esikoululaisten huoltajien kanssa otettu vielä käyttöön. (Teittinen 2021.)

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyöprosessi eteni Salosen lineaarisen mallin mukaan, jota hän esittelee oppaassaan Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön (kuvio 2). Mallin mukaan opinnäytetyön työskentely eteni suunnittelun jälkeen toteutukseen, sitten prosessin päättämiseen ja lopuksi loppuarviointiin. Linearisessa mallissa määritellään tavoite, joka ohjaa työn suuntaa. Työn aikana tavoitteena on näyttää osaaminen omasta koulutusalaista ja tehdä tuotos, joka hyödyttää toimeksiantajaa parhaalla mahdollisella tavalla. (Salonen 2013,16–17.) Valitsimme lineaarisen mallin, sillä sitä oli helppo seurata ja se eteni loogisesti tämän työn eri vaiheiden kannalta.

Kuvio 2. Kehittämistyön lineaarinen malli (mukailtu Salonen 2013, 15)

Opinnäytetyön nimeksi valikoitui lainaus ”Eikö teillä ollut tänään eskaria ollenkaan?” sillä se on tullut esiin huoltajien kanssa käydyissä keskusteluissa huomattavan usein. Ennen opinnäytetyöprosessia käytiin keskustelua kollegoiden kanssa huoltajien oletuksista ja sanonnoista esiopetukseen viitaten ja tunnistettiin kaikki tämä sama lause ilmaistuna ihmettelevällä äänensävyllä ”Eikö teillä ollut tänään eskaria ollenkaan?” Keskustelusta saatiin ensimmäinen idean mahdolliselle opinnäytetyölle. Opinnäytetyön aihe, idea ja ajatus varmistui Rakokiven päiväkodin johtajan kanssa käydyn keskustelun myötä, josta ilmeni tarve toiminnallisen opinnäytetyön tuotokselle. Tämän keskustelun johdantelemana päädyttiin nimeämään työ kyseisellä lainauksella ja käynnistämään opinnäytetyö.

Opinnäytetyön tarkoituksena on osoittaa tutkimuksellista osaamista ja perehtyneisyyttä omaan alaan. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa jotain konkreettista. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi jokin palvelu kuten koulutuspaketti, jokin tuote tai teos kuten dokumentti, käyttöopas tai esite, jokin toimintatapa kuten opetusdemonstraatio. Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, joka on työelämälähtöinen. Opinnäytetyöhön valikoitui konkreettiseksi tuotokseksi esite, sillä toimeksiantajalla oli tarve sellaiselle. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tehtiin tuotos sekä kirjallinen osuus, joka toimii viitekehysenä työlle.

Opinnäytetyötä suunniteltaessa alettiin rajaamaan aihetta ja käsitteitä, joiden pohjalta työ valmistui. Lähteitä ja kirjallisuutta etsittiin jo suunnitelmavaiheessa ja lähteinä käytettiin jo

hyväksi tutkittua aiempaa tietoa. Toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen edellytti yhteistyötä toimeksiantajalta ja opiskelijalta.

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä Rakokiven päiväkodin esikoululaisten huoltajille suunnattu informatiivinen esite esiopetus vuodesta. Opinnäytetyön tuotoksessa esitellään tulevaa esiopetusvuotta eli sen sisältöä, tarkoitusta, tavoitteita ja työskentelytapoja. Tuotoksen sisältöön pääsivät vaikuttamaan Rakokiven esiopetuksen henkilökunta ja päiväkodin johtaja. Lopullinen tuotos oli paperiversio, mutta tuotos oli myös mahdollista säilyttää tiedostona tietokoneella ja muokata tai kehittää sitä tarpeen mukaan.

4.2 Esitteen suunnittelu

Vilkan & Airaksisen (2003, 51–53, 151) mukaan toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen tulisi olla yksilöllinen sekä joukosta erottuva. Tuloksien saavuttamiseksi tulee kiinnittää huomiota visuaalisuuteen, aseteltuun ja tekstin tyyliin. Tuotoksen sisältö tulee tuoda esiin niin, että se hyödyttää kohderyhmää. Tekstin jaotteluun ja selkeään ilmaisuun tulisi kiinnittää myös huomiota. Helppolukuisuutta voi edistää käyttämällä selkeitä sanavalintoja ilman vierasperäisiä sanoja sekä välttämällä liian pitkiä lauseita.

Esitteen suunnittelun aloitimme jo opinnäytetyön suunnittelu vaiheessa, ennen varsinaisen opinnäytetyön tekemistä. Mietimme yhdessä yhteistyökumppanin kanssa millainen kokonaisuus palvelisi parhaiten sen tarvetta. Yhdessä pohtiessa esiin tuli, että esiopetuksen alkamista ennen postitse lähetettävässä reppukirjeessä oli puutteita. Kyseinen kirje lähetetään ennen esiopetuksen alkua paperisesti huoltajille (Teittinen 2021), sillä heillä on oikeus saada tietoa esiopetuksesta ennen sen alkua. Tuli ilmi, että kirje ei sisältänyt selkeää lyhyttä informatiivista esitettä esiopetuksen tavoitteista, tarkoituksesta, sisällöistä eikä oppimistavoista. Pohdinnan jälkeen päätelimme, että tällainen esite, jossa myös tämä info lähtee perheille reppupostin mukana, palvelee parhaiten toimeksiantajan tarvetta. Esitettä suunniteltaessa tutkimme millainen esitteen tulisi olla, jotta se tuo kerrottavan asia selkeästi ilmi.

Esitteen tehtävä on tiedottaa sen saajalle jotain ja se toimii osana tiedonhankintaa. Tärkeintä esitteessä ei ole tekstin tai kuvien määrä vaan tärkeintä on, että esite välittää tiedon. Esitteen ulkoasun sekä kuvituksen tulee kuitenkin olla yhtenäisiä ja tukea esitteen sisältöä. Esitteen kanteeksi suositellaan selkeää valokuvaa tai graafista kuvaa, joka tukee tekstiä tai johdattelee kohderyhmää aiheeseen. (Itä-Suomen yliopisto.)

Yhteistyö alkoi toimeksiantajan kanssa, eli tuotos suunniteltiin ja ideoitiin esiopetuksen tarpeeseen. Toiminnallisen opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa henkilöstölle tehtiin kysely, josta ilmeni heidän ajatuksensa, kokemuksensa ja ideansa tuotokseen. Valitsimme paperisen kyselylomakkeen, sillä tämä ehdotus tuli henkilökunnalta. Henkilökunta ei ollut valmis

sitoutumaan haastatteluihin sillä siihen menisi liian paljon aikaa ja käytännössä sen toteuttaminen olisi lähes mahdotonta syksyn kiireissä. He korostivat myös rajallista aikaa työpäivän aikana vastata kysymyksiin ja paperinen lomake tuntui heistä parhaalta, sillä sitä voi täyttää silloin kun ehtii vaikka kysymys kerrallaan. Henkilökunnan kiireen vuoksi päädyimme antamaan runsaasti vastausaikaa eli kaksi viikkoa, jotta mahdollisimman moni heistä ehtisi jossain välissä siihen vastaamaan. Valitsimme kyselyn kohteeksi henkilökunnan, sillä heillä on paras tieto esiopetusvuoden tarkoituksesta, tavoitteista ja sisällöistä. Henkilökunta myös vastaa kyselyyn sen pohjalta mitä he tietävät aiheesta. Kyselylomakkeen mukana jaoimme kaikille kyselyyn osallistujille myös saatekirjeen (Liite 2). Kyselyä ei tuotettu huoltajille, sillä heillä ei ole välttämättä kattavaa tietoperustaa esiopetuksesta. Tämän takia esitteen sisällöstä olisi voinut tulla suppeampi ja puuteellinen sekä kysymykset olisi saatettu käsittää helpommin väärin ja vastaukset olisivat voineet menne herkästi ohi aiheen. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksesta, mutta jos heillä ei ole siitä tietoa, miten heiltä olisi voinut saada vastauksia, joita he tarvitsevat.

Valitsimme kysymykset sen perusteella mihin tarvitsimme vastauksia, jotta esitteestä saadaan kattava. Ensimmäisenä (Liite 1) kysymyksenä oli ”Millaisia esiopetuksen sisältöön ja opetustapoihin liittyviä huoltajien ennakko-odotukset olet kohdannut?” Valitsimme tämän kysymyksen, koska halusimme selvittää huoltajilta peräisin olevaa tarvetta tavoitteidemme mukaiselle esitteelle. Kysymys auttaisi meitä tietämään mitä huoltajat eivät tiedä esiopetuksesta tai mitä he olettavat siitä. Tämän pohjalta voi myös oikaista väärinkäsityksiä esitteeseen sekä tuoda informaatiota lisää.

Toisena kysymyksenä oli ”Ovatko huoltajien virheelliset ennakko-odotukset aiheuttaneet huoltajissa tyytymättömyyttä esiopetukseen, jos niin millaista?” Valitsimme tämän kysymyksen, koska se mahdollisesti avaisi meille huoltajien tuntemuksia esiopetuksesta.

Kolmantena kysymyksenä oli ”Millaista informaatioita esiopetuksen opetus- ja työskentelytavoista olisi hyvä sisällyttää esitteeseen?” Tässä kysymyksessä haimme ammattilaisten näkemystä millainen esite olisi juuri heidän tarpeeseensa sopiva ja mitä asioita he haluavat korostaa tai pitävät tärkeinä.

Neljäntenä kysymyksenä oli ”Mitä esiopetuksen tavoitteita olisi mielestäsi hyvä tuoda esille esitteessä?” Valitsimme tämän kysymyksen, koska halusimme saada selville mitkä esiopetuksen tavoitteet ammattilaiset kokevat tärkeiksi ja mitä he haluavat painottaa erityisesti.

Viidentenä kysymyksenä oli ”Millaisia toiveita teillä on esitteen ulkoasuun?” Tässä kysymyksessä halusimme tuoda esiin henkilökunnan mahdollisuuden vaikuttaa juuri heille tulevaan esitteeseen sekä saada kuva heidän mieltymyksistään esiteen ulkonäköä kohtaan.

Päätimme yhdessä henkilökunnan ja päiväkodinjohtajan kanssa, että esitteen sisältöön ja ulkonäköön annetaan kyselylomakkeen vastaajien vaikuttaa.

Esitteen ideointiin tuli paljon ajatuksia myös itseltämme, mutta koska tuotos on toimeksiantajaa varten, ajatuksena oli, että mukaillaan saatuja vastauksia ja luodaan eheä kokonaisuus, joka hyödyttää niin toimeksiantajaa kuin huoltajiakin. Jäimme odottamaan kyselylomakkeen tuloksia, jonka aikana aloimme tekemään kirjallista työtä, joka toimii esitteen sisällölle viitekehystenä.

4.3 Aineiston keruu ja analyysi

Aineiston kerääminen

Esitteen suunnittelun tueksi kerättiin tietoa Rakokiven päiväkodin esiopetushenkilökunnalta. Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui lomakehaastattelu, joka tunnetaan myös esimerkiksi nimellä strukturoitu haastattelu. Käytetty menetelmä on toimiva tapa aineiston keräämiseen, kun tarkoituksena on kerätä yhtä asiaa koskevia kokemuksia. Jotta menetelmä olisi toimiva, olisi haastattelun kysymysten määrä pystyttävä pitämään kolmen ja kuuden välillä. Tällaisen laadullisen tutkimuksen aineistossa vastausten laajuus on kappalemäärää merkittävämpää. Jotta vastauksista saadaan riittävän laajoja, on kysymyksissä vältettävä kysymyksiä, jotka rakenteeltaan mahdollistavat kyllä tai ei vastaukset. Tällöin on siis vältettävä kysymyksiä, jotka alkavat esimerkiksi sanoilla oletko, onko tai koetko. (Vilka 2021, 99, 102 & 104.)

Tässä tapauksessa aineistoa kerättiin kyselylomakkeella, joka koostui avoimista kysymyksistä. Kyselylomake jaettiin Rakokiven päiväkodin esiopetuksen henkilökunnalle, päiväkodin johtajalle sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajalle. Päädyimme suuntaamaan kyselyn henkilökunnalle, koska esitettä varten pyrimme selvittämään, mitä huoltajat eivät vielä tiedä tai mitkä asiat ovat heille epäselviä. Tämä on huomattavasti helpompaa selvittää kyselyllä henkilökunnalta, millaisia asioita he ovat havainneet kuin suuntaamalla kysely huoltajille ja tulkitsemalla, mitä tietoja vastauksista jäi uupumaan tai mitkä olivat virheellisiä. Lisäksi henkilökunta on oman työnsä ammattilaisia, ja he tuntevat työnsä puolesta esiopetusta ohjaavat asiakirjat ja sen sisällöt ja ovat näin ollen asiantuntemuksensa ja kokemuksensa perusteella oikea kohderyhmä ennalta määritellyille kysymyksille (Vilka 2021, 88, 108).

Kyselyllä oli tarkoitus kartoittaa esiopetuksen ammattilaisten kokemuksia arjessa esiin nousseista huoltajien odotuksista ja kysymyksistä sekä ammattilaisten ajatuksista muodostuvan esitteen sisällöistä. Kyselyssä käytettiin vain avoimia kysymyksiä, jotta vastaajat pystyisivät antamaan spontaaneja ja kattavia mielipiteitä (Vilka 2021, 85–86). Vastauksia ei

siis pyritty rajaamaan tarkemmin, vaan pikemminkin tavoiteltiin mahdollisimman kattavaa läpileikkausta ammattilaisten kokemuksesta.

Kyselyn kohteena ollut henkilöstö pyysi huomioimaan työnsä kuormituksen ja pyysi siksi pitämään kyselyn mahdollisimman tiiviinä, jotta siihen vastaaminen työpäivien aikana olisi mahdollista. Lopulliseen kyselylomakkeeseen (Liite 1) päätyi viisi avointa kysymystä ja kysymysten määrä saatiin pidettyä menetelmälle sopivan kysymysmäärän rajoissa. Viidestä kysymyksestä kaksi haki vastauksia huoltajien ennakko-odotuksiin liittyviin kysymyksiin, kaksi seuraavaa kartoitti henkilökunnan toiveita muodostettavan esitteen sisällöistä ja viides kysymys haki henkilökunnan näkemyksiä esitteen ulkoasun suhteen. Kysely jaettiin kymmenelle henkilölle, joista seitsemän palautti lomakkeen täytettynä. Kyselyn todellinen otos oli siis seitsemän.

Aineiston analyysi

Aineistoa lähdettiin purkamaan aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin, jonka tavoitteena on kuvata tutkimusaineisto sanallisesti pyrkien löytämään aineiston ohjaamaa tyypillistä kertomusta. Kertomus muodostuu, kun tutkimusaineistoa tiivistetään ja pilkotaan osiin ja lopulta ryhmitellään uudeksi kokonaisuudeksi. Uuden kokonaisuuden ryhmittelyä ohjaa käsitys siitä, mitä tietoa aineistosta pyritään etsimään. (Vilka 2021, 132–133.)

Palautettuja lomakkeita oli kertynyt seitsemän ja jokaisessa oli vastaus jokaiseen viiteen kysymykseen. Analysoitavia vastauksia oli siis yhteensä 35. Aineiston analyysin tulkintametodiksi valitsimme lähiluvun, mikä käytännössä tarkoitti kysymysten tutkimista yksitellen. Ryhmittelimme vastauksissa toistuvat teemat omiin värikoodeihin, jonka jälkeen oli helppo muodostaa otoksista tiettyjen teemojen esiintymistiheys ja pitää ne omissa visuaalisesti havaittavissa kategorioissaan jatkotutkimusta odottamassa. Lopuksi tiivistettyjen vastausten pohjalta pystyttiin luomaan eheä kertomus kunkin kysymyksen vastauksista.

Ensimmäisen kysymyksen, ”Millaisia esiopetuksen sisältöön ja opetustapoihin liittyviä huoltajien ennakko-odotuksia olet kohdannut?”, vastauksissa korostui työntekijöiden kokemus siitä, etteivät huoltajat miellä kaikkea esiopetustoimintaa esiopetukseksi. Tämä johtui vastausten mukaan siitä, että huoltajien mielestä esiopetuksessa vain leikitään. Toisaalta osa huoltajista myös olettaa esiopetuksen olevan koulumaista ja aikuisjohtoista pulpetin ääressä tehtävien tekemistä, johon yhden vastauksen mukaan odotetaan liittyvän myös runsaastikin kotitehtäviä. Korostuneesti esille nousi myös ilmaisu ”pelkkä leikki”, jolla ilmenetään sitä, että huoltajat eivät ole kokeneet leikin olevan laadukasta ja tarkoituksenmukaista esiopetustoimintaa.

Toisen kysymyksen, ”Ovatko huoltajien virheelliset ennakko-odotukset aiheuttaneet huoltajissa tyytymättömyyttä esiopetukseen, jos niin millaista?”, vastauksista kahden mukaan huoltajat ovat olleet tyytyväisiä, vaikka ovatkin luulleet esiopetuksen olevan juuri koulumaisempaa pulpetin ääressä työskentelyä ja lukemaan opettelemista. Useissa vastauksissa korostui myös huoltajien avoin ihmettely siitä, mitä eroa esiopetuksella ja varhaiskasvatuksella on, koska lasta ei opeteta lukemaan. Yhdessä vastauksessa arveltiin huoltajien toivovan lisää kotitehtäviä ja yleisesti tehtävien tekemistä. Yksi ammattilainen myös kuvasi, kuinka huoltajien virheellisiin ennakko-odotuksiin oli vastattu vanhempainillassa, jossa tyytymättömyyttä aiheuttaneita toimia oli pystytty avaamaan tarkemmin ja kertomaan huoltajille pedagogisia perusteluja. Kautta linjan vastauksista oli tulkittavissa, että ennakkoluulot ja tietämättömyys esiopetuksen tavoitteista, sisällöistä ja lapsen oppimiskäsityksestä aiheuttaa huoltajissa huolta, joka on kuitenkin helpottanut, kun asiaa on avattu esimerkiksi vanhempainillassa tarkemmin.

Kolmannen kysymyksen, ”Millaista informaatiota esiopetuksen opetus- ja työskentelytavoista olisi hyvä sisällyttää esitteeseen?”, vastauksissa korostui esiopetussuunnitelman sisältöjen ilmentäminen reippaasti tiivistettynä. Neljässä vastauksessa toivottiin myös toiminnallisuuden korostamista. Esitteen sisältöön haettiin vastauksia myös neljännessä kysymyksessä, ”Mitä esiopetuksen tavoitteita olisi mielestäsi hyvä tuoda esitteeseen?”, jonka kahdessa vastauksessa toivottiin ilmennettävän sitä, että varsinaiset akateemiset taidot ovat vain yksi osa esiopetusta. Kolmessa vastauksissa toivottiin oppimaan oppimisen taitojen ilmentämistä ja kahdessa vastauksessa vuorovaikutustaitojen korostamista. Lisäksi vastauksissa nousi esille ryhmätyötaitojen tärkeys, sosiaalisten ja käytännön taitojen opettelu, leikkitaidot, arjentaidot ja omatoimisuus sekä työskentelytaidot.

Viidennen kysymyksen, ”Millaisia toiveita teillä on esitteen ulkoasuun?”, vastauksista kahdessa toivottiin lyhyttä esitettä ja yhdessä sopivaksi pituudeksi esitettiin enintään yhtä A4-arkkia. Kahdessa vastauksessa toivottiin myös paljon kuvia. Esitteeltä toivottiin myös selkeyttä sekä lyhyitä ja selkosuomisia lauseita.

Aineiston tulkinta

Tiivistettyjen vastausten perusteella muodostetuista tyypillisistä tarinoista on tulkittavissa, kuinka huoltajien ennakko-odotukset aiheuttavat huoltajille huolta. Huoltajien huoli oli eräänkin vastauksen mukaisesti helpottanut, kun toimintaa oli avattu vanhempainillassa tarkemmin, voidaan johtopäätöksenä todeta huolen aiheutuvan tietämättömyydestä johtuvista ennakko-odotuksista.

Muodostettujen tarinoiden perusteella voidaan myös havaita yleisimpiä tietämättömyyden aiheita, joita esitteeseen olisi kerättävä. Näin huoltajat saisivat tärkeimpiä tietoja jo ennen

esiopetuksen alkua, eikä niitä tarvitsisi odottaa mahdollisesti jopa ensimmäiseen vanhempainiltaan asti. Esitteessä on havainnollistettava esiopetuksen esiopetussuunnitelman mukaisia sisältöjä ja esiopetuksen tarkoitusta, leikin merkitystä, sosiaalisia taitoja, arjen taitoja ja oppimisen ja työskentelyn taitoja.

Esitteen ulkoasun osalta selvisi, että esitteen olisi oltava riittävän tiivis, sisältävän paljon kuvia ja selkokielistä ymmärrettävää tekstiä. Pituudeltaan esitteen toivottiin olevan lyhyt, enintään A4-arkin pituinen. Tulkittavissa on siis se, että esitteen toivotaan olevan huoltajalle houkuttelevan ja vaivattoman oloinen.

4.4 Esitteen toteutus

Salonen (2013, 18) mukaan toiminnallisen opinnäytetyön toteutusvaihe on työn monesta eri vaiheesta pisin ja haastavin. Kaikki työhön osallisena olevat tekijät realisoituvat esitteen toteutusvaiheessa.

Esitteen konkreettinen toteutus alkoi opinnäytetyön loppupuolella, kun saimme takaisin kyselylomakkeet. Lomakkeiden vastausten analysoinnin jälkeen lähdimme miettimään esitteen sisältöä ja toteuttamaan sitä. Rajasimme esitteen sisältöä kyselylomakkeiden vastausten perusteella. Vastauksissa toivottiin, että esitteessä korostettaisiin leikkiä ja toiminnallisuutta sekä sosiaalisia- ja arjen taitoja. Toimme esitteeseen tietoa juuri siitä, miten opitaan ja mitä arjessa lisäksi näkyy ja korostuu. Esitteeseen toimme esiin myös laaja-alaisen oppimisen osa-alueet sekä oppimisen alueet. Koimme nämä tärkeiksi esitteen informatiivisuuden kannalta ja nämä tuli myös esiin vastauksissa.

Esitteen toteutukseen käytimme Canva-sivustoa, josta löysimme kuvitukseltaan sopivan pohjan. Pohjan ulkonäköä aloimme muokkaamaan haastattelukysymysten pohjalta tulleiden vastausten perusteella. Esitteestä toivottiin visuaalista, lyhyttä ja ytimekästä. Tämän toiveen mukaan päädyimme tekemään Z-taitteisen lehtisen, jonka koko on noin A4. Esitteen sisältöön toivottiin lyhyitä ja helppolukuisia lauseita sekä kuvia. Esitteen kuvissa pyrimme ilmentämään esiopetuksen sisältöjä ja oppiskäsityksiä esitavoin, kuten tässä kuvassa (Kuva 1) ilmensimme oppimiskäsityksen mukaisia lapsille ominaisia tapoja oppia.

Kuva 1. Näin sitä opitaan -kuva (grafiikat: Canva 2021)

Esitteeseen tuotiin esille omina kohtinaan esiopetuksen tarkoitus ja tavoite, mitä taitoja opitaan, miten opitaan, mitä arjessa lisäksi korostuu sekä laaja-alaisen osaamisen alueet. Jokaisesta kohtaa avattiin teorian pohjalta ja tuotiin tärkeimmät asiat ilmi. Näin huoltajat saavat informatiivista tietoa näinkin lyhyestä ja tiiviistä esitteestä. Lauseista saatiin helppolukuisia, mutta lyhyys jäi osin toteuttamatta. Kuitenkaan tämä tekstien pituus ei haittaa, sillä ne ovat jaoteltu esitteeseen niin, että sitä on helppo ja mukava lukea.

Valmis esiopetuksesta kertova esite (liite 3) on visuaalisesti puoleensavetävä ja tuo tarpeelliset asiat esiin huoltajille voimakkaasti tiivistetysti. Esite on pika-oppaan kaltainen ja se tuo ilmi esiopetuksen tarkoituksen ja tavoitteen, mitä taitoja esiopetuksessa opitaan, miten ja missä opitaan sekä mitä arjessa lisäksi korostuu. Esitteen on tarkoitus lisätä ja vahvistaa huoltajien tietoa tulevan esiopetusvuoden sisällöistä, tarkoituksesta, tavoitteista ja työskentelytavoista.

4.5 Esitteen arviointi

Opinnäytetyön tuotokseen pyydetään aina arvio toimeksiantajalta (Salonen 2013, 19). Valmis esite toimitettiin toimeksiantajalle, päiväkodin johtajalle arvioitavaksi ja samalla esitettä esiteltiin esiopetushenkilökunnalle. Näin saatiin laajempaa näkemystä tuotoksen onnistumisesta. Palaute kehitysehdotuksineen saatiin niin johtajalta kuin muultakin henkilökunnalta suullisesti. Johtajan palaute on käsitelty erillisenä kokonaisuutenaan ja henkilökunnan suullinen palaute analysoitiin varsinaisen tutkimuksen aineiston tyyllisesti aineistolähtöisen sisältöanalyysin keinoin ja saatiin muodostettua yksi eheä tyypillinen kertomus.

Johtajan arvioitua tuotosta, saimme yleisesti hyvää palautetta. Hän kehui esitettä selkeäksi ja ulkoasultaan ja sisällöltään kiinnostavaksi. Hänen mielestään esite voisi olla varsinaisen tarkoituksensa lisäksi hyödyksi myös esimerkiksi vanhempainilloissa, joissa esitteitä voisi jakaa huoltajille pöytiin keskustelun tueksi. Kehitysehdotukseksi saimme huomion siitä, että esitteessä oli käytetty rinnakkain termejä esiopetus ja esikoulu, jonka myötä korvasimme kaksi esikoulu-sanaa esiopetuksella ja näin yhtenäistimme esitteen kielen mielekkääksi lukea.

Muu henkilökunta kehui kattavasti esitteen sisältöä, kolme henkilökunnan jäsenistä käytti suoraan sanaa tiivis tai mainitsi kaiken tärkeän olevan hyvin tiivistetty. Loput antoivat vastaavaa viestiä kommentoimalla olevan ihanaa, että tekstiä on maltillisesti sivua kohden sekä sen olevan jaoteltu ”helppo- ja kevytlukuiseksi”. Varsinaista asiasisältöä kommentoitiin selkeäksi, asialliseksi ja oikein hyväksi. Ulkoasua kommentoitiin ihanaksi ja kauniiksi ja erityisesti kansilehden kerrottiin houkuttelevan lukemaan. Sisällön osittelun ja esitteen z-taittoratkaisun mainittiin toimivan hyvin yhteen ja yleisesti ulkoasusta olisi kuulemma voinut

olettaa esitteen olevan tuotettu alan yrityksessä. Kehitysajatuskin saatiin, esitteen ennaltaehkäisyä käsittelevässä tekstiin ehdotettiin lisättävän maininta, että mahdollisten haasteiden ja vaikeuksien ennaltaehkäisemisen lisäksi pyritään ehkäisemään myös niiden syvenemistä. Kehitysidea otettiin kiitollisena vastaan ja lisättiin esitteeseen tieto myös syvenemisen ennaltaehkäisystä.

Esite on tuotos, joka tulee näkyväksi yhteistyökumppanin arjessa. Tämän takia on tärkeää, että henkilökunta on päässyt osallistumaan sekä arvioimaan tuotosta ennen virallista julkaisua. Esite tulee olemaan heillä käytössä, joten sen tuli miellyttää ja täyttää heidän tarpeensa.

Toiminnallisen opinnäytetyön prosessiin kuuluu myös oma arviointi tuotoksen onnistumisesta. Tavoitteena oli tuottaa informatiivinen esite välittämään tulevien esikoululaisten huoltajille tietoa esiopetusvuoden sisällöstä, tavoitteista ja työskentelytavoista. Meidän ensimmäisiin mielikuviimme ja ajatuksiimme esitettä verraten tutkimus- ja kehittämistyö on tuonut runsaasti muutoksia. Lopputulos täyttää sille asetetut tavoitteet sekä suurimman osan henkilökunnan toiveista. Lähinnä kyselyssä ilmennyt toive esitteen pituudesta enintään A4-arkin kokoisena ei varsinaisesti täyttynyt, mutta tässäkin tapauksessa tekstin asiasisältöä ei ole sen enempää, mutta se on aseteltu väljemmin, jotta esite pysyisi edelleen kevyen luetavan tuntuisena. Omastakin mielestämme esitteen ulkoasu ja lopulliseksi taittoasetteluksi valikoitunut z-taitto ovat toimivia. Saimme rajattua esiopetussuunnitelman perusteista tähän tarpeeseen vain oleellisen sisällön ja muotoiltua sen huoltajille ymmärrettävään muotoon, jonka varmistimme luetuttamalla esitettä myös muutamalla varhaiskasvatus- ja esiopetusalan ulkopuolisella henkilöllä.

5 Yhteenveto

5.1 Eettisyys ja luotettavuus

Toiminnallisessa opinnäytetyössä noudatettiin koko ajan eettisiä suosituksia, jotka koskevat ammattikorkeakouluja. Valmiin opinnäytetyö suunnitelman jälkeen teimme sopimuksen yhteistyökumppanin kanssa. Sopimuksessa tuli ilmi muun muassa toimintatavat, opinnäytetyön ohjaaminen, aikataulu sekä salassa pidettävät aineistot. Opinnäytetyön aikana mahdollisesti ilmentyneet salassa pidettävät tiedot pidettiin luottamuksellisena ja niitä säilytettiin oikein koko prosessin ajan. Tiedot sekä kyselylomakkeet tuhoitiin opinnäytetyö prosessin päätyttyä oikein. Opinnäytetyössä ei käsitelty henkilötietoja eikä sitä kohdistettu ihmisten tutkintaan.

LAB-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt tarkastetaan Turnitin-ohjelmalla, jolla tarkistetaan tekstin alkuperä sekä kyseinen työ jää myös talteen ohjelmaan ja on siellä suojassa plagiointilta (LAB-ammattikorkeakoulu 2021, 9). Opinnäytetyössä lainaukset ja lähdeviitteet tehdään kirjattujen sääntöjen mukaan ja opinnäytetyössä käytetyt lähteet perustuvat tutkittuun tietoon. Lähteiden käytön tulee olla laajaa ja siinä hyödynnetään eri lähteitä, jotta saadaan kattava tietoperusta opinnäytetyölle. Opinnäytetyön aikana noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä sekä LAB-ammattikorkeakoulun tietosuoja ohjeistusta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Hyvällä tieteellisellä käytännöllä tarkoitetaan muun muassa sitä, että työn aikana noudatettiin eettisesti kestäviä tutkimusmenetelmiä ja tiedonhankintamenetelmiä (Vilkka 2021, 38).

Eettisyys tuli esiin opinnäytetyön kaikissa tutkimus vaiheissa. Opinnäytetyön aineiston tutkinnassa ja valinnassa käytettiin vain laadukkaita ja aikaisempiin tutkimuksiin ja tuloksiin liitettyjä lähteitä. Jo ennen toiminnallisen osuuden toteuttamista kysymykset mietittiin tarkoin ja niin että niiden vastaukset tuovat oikeanlaista tietoa esitettä varten. Kyselyssä otettiin huomioon, että se ei käsittele henkilötietoja tai muuta vastausten perusteella tunnistettavaa materiaalia.

Opinnäytetyön haastattelukysymyksiin vastaus tapahtui paperisella kyselylomakkeella, jonka vastaanamiseen oli aikaa kaksi viikkoa. Vastaajat toimittivat täytetyt kyselylomakkeet suljetussa kirjekuoressa nimettömänä toisen tutkimuksen tekijän työpostilaatikkoon. Näin kaikkien vastaukset saatiin talteen ilman henkilöllisyystietoja tai tunnisteita. Palaute vastaukset analysoitiin ja vastauksia hyödynnettiin esitteen teossa. Analysoinnin aikana kyselylomakkeita käytiin läpi huolellisesti ja otettiin kaikkien vastaukset huomioon esitettä koottaessa. Vastauksia ei muunneltu tai tulkittu, vaan ne analysoitiin juuri niin kuin ne on kirjoitettukin. Tulokset olivat suurimmalta osalta yhtenäisiä, mutta myös eroavaisuuksia löytyi.

Eettisyyden ja luotettavuuden kannalta, emme voi tietää tekivätkö kyselyyn vastanneet yhteistyötä tai kyselivätkö he joltain muulta vastauksia. Päätimme kuitenkin luottaa siihen, että jokainen täytti kyselylomakkeen itse ja että vastaukset olivat henkilökohtaisia mielipiteitä, kokemuksia, ajatuksia ja ideoita.

5.2 Kehittämistyön pohdinta

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tehtävänä oli kehittää ja tuottaa esiopetusvuotensa aloitavien lasten huoltajille suunnattu esite, jonka tarkoituksena on vahvistaa ja lisätä huoltajien tietoa tulevan esiopetusvuoden sisällöistä, tarkoituksesta, tavoitteista ja työskentelytavoista. Näiden asioiden näkyväksi tekeminen on paitsi huoltajien oikeus sekä lisäksi sillä vahvistetaan myös kasvatuskumppanuutta ja huoltajien osallisuuden tunteita. Esite kehitettiin esiopetuksen tarpeisiin ja sen kehittämisessä oli isossa roolissa varhaiskasvatuksen työntekijät.

Huoltajilla on oikeus saada tietoa tulevasta esiopetusvuodesta ja sen sisällöistä jo ennen esiopetuksen alkua. Rakokiven päiväkodilla on ollut käytössä reppukirje niminen infopaketti (Teittinen 2021), jossa on ollut joitain hyviä aloitustietoja esiopetuksen alkamisesta. Infopaketti ei kuitenkaan ole sisältänyt sellaista osiota, jossa olisi erityisesti tiedotettu huoltajia nyt muodostetun esitteen asioista. Kyselymme vastauksista ilmeni, etteivät huoltajat tienneet riittävästi esiopetuksen sisällöistä ja tavoitteista, joka aiheutti tyytymättömyyttä ja kummastelua esiopetusvuoden alussa. Vanhempainillan jälkeen tämä epätietoisuus helpotti, jolloin huoltajilla oli selkeämpi kuva toiminnasta. Opinnäytetyön tuotos onnistui ratkaisemaan tämän ongelman. Yleisesti voidaan todeta hyväksi ratkaisuksi toteuttaa kysely ammattilaisilla, joilla oli useamman vuoden kokemukset esiopetuksesta ja monien huoltajien ennakkoluuloista ja kysymyksistä. Näin suppeallakin kyselyllä saatiin laaja katsaus ongelmaan.

Esite tuo esiin huoltajille tiedon, jonka saamista ei tarvitse odottaa vanhempainiltaan tai esiopetuksen alkuun asti. Huoltajille tehdään esiopetuksen aikana näkyväksi toiminta tiedotteilla ja blogeilla, jossa käytetään pedagogisen dokumentoinnin menetelmiä. On tärkeää pitää huoltajat ajan tasalla viikoittain ryhmän toiminnasta viikkojen esiopetuspäivien sisällöistä. Huoltajille on tärkeää saada tietoa myös spesifisti omasta lapsestaan ja hänen vahvuuksistaan, mielenkiinnon kohteistaan, haasteistaan ja tavoitteiden toteutumisesta. Näitä tiedottamisen tilanteita on monia, muun muassa tuonti- ja hakutilanteet, ryhmien omat viestintäkanavat, lasten esiopetussuunnitelmakeskustelut ja muu yhteistyö huoltajien kanssa.

Toteutetun kyselyn vastausprosentti oli 70 %. Esitteessä hyödynnettiin kyselystä saatuja vastauksia ja niiden pohjalta yhdessä teorian kanssa muodostettiin eheä kokonaisuus,

jossa painottui erityisesti sosiaaliset taidot, arjen sujuvuus ja oppimisen taidot, joita oli kyselyn vastauksissa erityisesti korostettu.

Esitteen konkreettinen tekeminen lähti liikkeelle saatuamme kyselyn vastaukset. Vastauksen perusteella kävimme keskustelua siitä, miten rajaamme sisältöä ja miten muodostamme lyhyen esitteen, jossa lukemisen fokus säilyy läpi esitteen ja on silti tavoitteidemme mukaisesti riittävän informatiivinen. Vastauksen käsittelyn ja käydyn keskustelun pohjata aloimme hahmottelemaan esitettä. Esitteen tekemisessä oli tärkeää muistaa kohderyhmä ja pyrkiä kirjoittamaan se arkikielellä. Esitteestä toivottiin visuaalisesti miellyttävää, kuvallista ja lyhyttä.

Kyselyn vastauksista saatiin myös vahvistusta, että valitsimme oikean kohderyhmän kyselyyn. Vastauksista oli tulkittavissa, kuinka huoltajien virheelliset ennako-odotukset ja tietämättömyys esiopetuksen tavoitteista, sisällöistä ja lapsen oppimiskäsityksestä aiheuttaa huoltajissa huolta. Huoli oli helpottanut, kun toimintaa oli avattu myöhemmin tarkemmin, voidaan johtopäätöksenä todeta huolen aiheutuvan tietämättömyydestä johtuvista ennako-odotuksista. Kun huoltajilla ei ole tietoa aiheesta, johon heidän pitäisi osata kyselyssä vastata osoittautuu se väistämättä haasteeksi.

Vaikka teimmekin kyselyn työntekijöille suunnattuna, olisi sen voinut hyvin tehdä myös huoltajille. Huoltajille kyselyä tehdessä, olisi ehkä ollut suotavaa laittaa vaikka kysymysten väliin pieniä teoria pätkiä, joista huoltajat saavat osiittaa kysymyksiin. Lisäksi kysymysten muotoiluun olisi ollut syytä kiinnittää erityistä huomiota kohderyhmän tarpeiden mukaan. Nyt kun esite otetaan käyttöön lasten huoltajille, olisikin mielekästä saada heiltä palautetta siitä ja jatkokehittää sitä palautteen mukaan. Tällöin huoltajilla on jo jokin konkreettinen tieto esiopetuksesta, jota pystyy arvioimaan paremmin kuin asiaa, josta ei ole tietoinen. Esitteen tarkoitus oli lisätä ja vahvistaa huoltajien tietoa esiopetuksesta.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli monivaiheinen ja työläs. Opinnäytetyön ideoinnin jälkeen aloitimme työprosessin tekemällä opinnäytetyösuunnitelman, joka toimi pohjana viralliselle opinnäytetyölle. Suunnitteluvaihe toi hyviä ideoita ja lähteitä tähän työhön, joita hyödynsimme. Toiminnallisen opinnäytetyön raporttia kirjoittaessa päädyimme lisäämään lähteitä lähdevaihtelun vuoksi ja koimme että niiden etsimiseen meni paljon aikaa. Varsinaisia haasteita koimme vasta raportin kirjoittamisen vaiheessa, jolloin koimme tietynlaisen päätöksen tunteen jo varsinaisen tuotoksen ollessa valmis. Emme kokeneet tarvitsevamme apua raportin kirjoittamiseen, mutta sen aikaansaamiseksi oli usein vaikeaa tarttua kiinni työhön.

Opinnäytetyön kirjoittamisen aikana saimme opinnäytetyöhön vinkkejä kielenohjauksesta, mutta myös opinnäytetyön ohjauksesta ja ne osoittautuivat hyvin tärkeiksi. Opinnäytetyön

ohjauksessa saimme opinnäytetyön raporttiin kehittämissidean muun muassa siitä, että opinnäytetyön raportissa olisi hyvä mainita enemmän paikallisen tason esiopetussuunnitelmaa, eli tässä tapauksessa Lahden kaupungin esiopetussuunnitelmaa. Niinpä lähdimme vielä kehittämään raporttia kirjoittamalla Lahden sekä Nastolan ympäristöön liittyvistä erityispiirteistä, joita Lahden esiopetuksessa hyödynnetään. Kehitysidea oli arvokas ja merkityksellinen, sillä toiminnallinen opinnäytetyö tehtiin nimenomaan Lahden Nastolassa sijaitsevaan päiväkotiin ja nyt myös juuri tämän alueen painotuksetkin on huomioitu. Otimme tämän huomioon myös esitteessä lisäämällä siihen oppimisympäristöjä, joissa oppimista tapahtuu. Näitä ovat esiopetustilojen lisäksi piha, liikuntasali, näyttämö, kirjasto ja muut lähiympäristöt, kuten urheilukeskus, lähimetsä ja leikkipuistot. Opinnäytetyöprosessin aikana ajatukset olivat välillä epätoivoisia, mutta kirjoitustyön päästessä kunnolla vauhtiin alkoi se kuitenkin edistyä ja valmistui lopulta asetetun aikataulun puitteissa. Opinnäytetyön tiukka suunnitelma ja aikataulu piti paikkansa ja raportti palautettiin suunnitellun aikaikkunan sisällä.

Opinnäytetyölle asetettiin alussa tarkoituksiksi huoltajien tietojen lisääminen ja vahvistaminen lapsen tulevan esiopetusvuoden sisällöistä, tarkoituksesta, tavoitteista ja työskentelytavoista. Työn tavoite oli tuottaa lasten huoltajille esite, joka avaa huoltajille esiopetuksen järjestämistä ja toteuttamista Rakokiven päiväkodissa. Toimeksiantajalta saadun palautteen ja oman arvion valossa voi todeta, että työlle asetetut tavoitteet on saavutettu ja opinnäytetyön tarkoitus on täytetty. Toki lopullinen varmuus asiaan saadaan sitten, kun esite jaetaan huoltajille ja heiltä pystytään keräämään palautetta.

Opinnäytetyöstä syntynyt tuotos jää toivottavasti vuosiksi eteenpäin elämään välineenä huoltajien tiedottamisessa. Tuotoksen jatkokehityksen kannalta olisi mielenkiintoista tutkia, millaista palautetta Tervetuloa eskariin -esite saa huoltajilta päädyttyään jakoon ja tehdä mahdollista jatkokehitystä sen tiimoilta. Ehkä Lahden infopakettia voisi tulevaisuudessa myös yhdenmukaistaa ja tehdä siitä konkreettisesti ja visuaalisesti eheän kokonaisuuden, joka ei ole kasattu erillisistä yksittäisistä, huoltajien ja henkilökunnan hankaliksi ja hajanaisiksi kokemista irtoviesteistä.

Lähteet

Cantell, H. 2011. Vaikeat vanhemmat, kurjat kollegat? Ratkaiseva vuorovaikutus aikuisten kesken. Jyväskylä: PS-kustannus.

Helenius, A & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus. 2. uudistettu painos. Helsinki: Books on Demand.

Härkönen, U. 2002. Esiopetus ja esiopetussuunnitelma varhaiskasvatuksen viitekehyksessä. Viitattu 23.10.2021. Saatavissa <http://sokl.uef.fi/harkonen/verkot/esiopetus2002.pdf>

Itä-Suomen yliopisto. Näin teen loistavan esitteen. Viitattu 17.11.2021. Saatavissa https://www.oppi.uef.fi/aducate/projektit/tyovoimavaraaja2/wp-content/uploads/2011/11/onnistunut_esiteA4.pdf

Kaukkila, T. 2021. Varhaiskasvatuksen opettajien ajatuksia kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta. Oulun yliopisto. Pro Gradu- tutkielma. Viitattu 28.9.2021. Saatavissa <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-202106228694.pdf>

Lab-ammattikorkeakoulu 2021. Opinnäytetyön ohje. LAB-ammattikorkeakoulu. Viitattu 14.11.2021. Saatavissa https://elab.lab.fi/sites/default/files/category-page/2021-08/LAB_opinna%CC%88ytetyo%CC%88_ohje_AMK.pdf

Lahden kaupunki. Yhteistyö kodin kanssa. Viitattu 23.11.2021. Saatavissa <https://www.lahti.fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/yhteistyo-kodin-kanssa/>

Lahti. 2016. Lahden kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma. Viitattu 7.11.2021. Saatavissa <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/4061901>

Lahti. Rakokiven päiväkotit. Viitattu 16.11.2021. Saatavissa <https://www.lahti.fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/paivakodit/rakokiven-paivakoti/>

Metropolia ammattikorkeakoulu 2020. Toiminnallisen opinnäytetyön erityispiirteitä. Viitattu 21.9.2021. Saatavissa <https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=57182852>

Niikkoo, A. 2001. Esiopetuksen pitkä taival. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/esiopetus2/images/esiop.pdf>

Ojala, M. 2015. Varhaiskasvatus, esiopetus ja koulun alku lapsen oppimisen ja kehittymisen näkökulmasta. Unigrafia Oy, Helsinki.

Onnismaa, E-L. 2010. Lapsi, lapsuus ja perhe varhaiskasvatusasiakirjoissa 1967–1999. Viitattu 23.10.2021. Saatavissa <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20012/lap-silap.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö b. 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus. Viitattu 24.11.2021. Saatavissa <https://okm.fi/koulutusselonteko/varhaiskasvatus-ja-perusopetus>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75258/tr12.pdf?sequence=>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015. Esiopetuksesta velvoittavaa 1.8. alkaen. Viitattu 23.9.2021. Saatavissa <https://minedu.fi/-/esiopetuksesta-velvoittavaa-1-8-alkaen>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Esiopetus. Viitattu 3.11.2021. Saatavissa <https://okm.fi/esi-opetus>

Opetushallitus a. Esiopetuksen järjestäminen. Viitattu 24.11.2021. Saatavissa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/esiopetuksen-jarjestaminen>

Opetushallitus b. Mitä esiopetus on? Viitattu 30.9.2021. Saatavissa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-esiopetus>

Opetushallitus c. Pedagoginen dokumentointi. Viitattu 23.11.2021. Saatavissa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/pedagoginen-dokumentointi>

Opetushallitus. 2014. Esiopetussuunnitelman perusteet. Viitattu 23.9.2021. Saatavissa https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opetushallitus. 2020. Mitä viestintävälineitä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäjä voi käyttää vanhemmille viestimiseen? Saatavissa <https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/mita-viestintavaliineita-varhaiskasvatuksen-ja-esiopetuksen-jarjestaja-voi-kayttaa>

Perusopetuslaki 628/1998.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön -opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Viitattu 22.9.2021. Saatavissa <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

Stakes 2005. Varhaiskasvatuksen perusteet. Oppaita 56. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Teittinen, H. 2021. Varhaiskasvatuksen opettaja. Rakokiven päiväkot. Haastattelu 24.11.2021

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 20.9.2021. Saatavissa https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Vilkkä, H. 2021. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Liite 1. Kysely varhaiskasvatuksen työntekijöille

Aineistonkeruu kysymykset:

Vastaamalla tähän kyselyyn hyväksyn antamani tietojen tietosuojailmoituksen mukaisen käytön.

Kysymys 1. Millaisia esiopetuksen sisältöön ja opetustapoihin liittyviä huoltajien ennako-odotukset olet kohdannut?

Kysymys 2. Ovatko huoltajien virheelliset ennako-odotukset aiheuttaneet huoltajissa tyytymättömyyttä esiopetukseen, jos niin millaista?

Kysymys 3. Millaista informaatiota esiopetuksen opetus- ja työskentelytavoista olisi hyvä sisällyttää esitteeseen?

Kysymys 4. Mitä esiopetuksen tavoitteita olisi mielestäsi hyvä tuoda esille esitteessä?

Kysymys 5. Millaisia toiveita teillä on esitteen ulkoasuun?

Liite 2. Saatekirje tutkimukseen osallistuneille

Hei,

Olemme Annika Paasonen ja Rebekka Willström. Opiskelemme LAB-ammattikorkeakoulussa Lahden kampuksella sosionomi (AMK) koulutusohjelmassa ja teemme opinnäytetyötä Rakokiven päiväkodin esiopetukseen. Opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä ja vahvistaa huoltajien tietoa tulevan esiopetusvuoden sisällöistä, tarkoituksesta, tavoitteista ja työskentelytavoista. Opinnäytetyön tuloksena syntyy esitemuotoinen tietopaketti esiopetuksen oppimiskäsityksestä uusien esikoululaisten huoltajille.

Kyselyn tarkoituksena on kerätä tietoa esiopetuksen henkilökunnan kokemuksia siitä, minkälaisia odotuksia ja ajatuksia huoltajilla on esiopetuksesta ja siitä, miten esiopetusta annetaan. Lisäksi kyselyllä selvitetään, minkälaisesta opetukseen liittyvästä informaatiosta aloitavien esikoululaisten huoltajat hyötyisivät ja minkälainen esite olisi ulkoasullisesti hyvä. Vastauksista hyödynnetään kokoamalla henkilökunnan kokemuksia tietopaketin sisällön suunnittelussa, jotta voidaan keskittää huomion huoltajien kannalta oleellisimpiin ja kysymyksiä herättävimpiin aiheisiin, jotta sisällön pituus saadaan rajattua kevyesti luettavaksi ja itse sisältö kiinnostusta herättäväksi.

Kyselyn kohderyhmänä ovat esiopetuksen henkilökunnan varhaiskasvatuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen hoitajat. Vastaaminen tähän kyselyyn on vapaaehtoista, ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, anonymiteetti säilyttäen. Kyselyn kesto on vastaajan vapaasti määriteltävissä vastausten pituudesta riippuen. Kyselyyn osallistujia ei voida identifioida vastauksiin. Vastaukset kerätään ainoastaan opinnäytetyötä varten, ja tämän jälkeen tiedot hävitetään. Täytetyt kysely lomakkeet voi toimittaa Rebekka Willströmin työpostilaatikkoon suljetussa kirjekuoressa. Opinnäytetyömme valmistuu syksyn 2021 aikana. Opinnäytetyöhön liittyviin kysymyksiin vastaavat Annika Paasonen ja Rebekka Willström. Voit olla meihin yhteydessä joko puhelimitse tai sähköpostitse. Ohessa yhteystietomme:

Annika Paasonen, annika.paasonen@student.lab.fi, p. 04xxxxxxx

Rebekka Willström rebekka.maja@student.lab.fi, p. 04xxxxxxx

Liite 3. Esite huoltajille

Lisäksi arjessa korostuu päivittäin

Sosiaaliset suhteet ja leikki

Esiopetus on myös tapakasvatusta, jossa lapsi pääsee harjoittelemaan kohteliaita sanoja ja ottamaan toiset huomioon. Esiopetuksessa harjoitellaan myös tunnetaitoja. Lapset pääsevät harjoittelemaan kaveritaitoja mm. erilaisten lasten kanssa toimimista, ryhmässä toimimista sekä yhteisten peli- ja leikkisääntöjen sopimista.

Oppimisen ja työskentelyn taidot

Esiopetus valmistaa lasta tulevaa koulupolkua varten. Esiopetuksessa harjoitellaan oman vuoron odottamista, ohjeiden kuuntelua ja niiden mukaan toimimista, puheenvuoron pyytämistä ja keskustelutaitoja.

TERVETULOA ESIOPETUKSEEN

Suunnitelmallinen ja aktiivinen esiopetus valmistaa lasta kohti koulupolkua

Esite esiopetusvuotensa aloittavien lasten huoltajille. Esiopetuksen sisällöt, tarkoitus, tavoitteet ja työskentelytavat.

Arjen sujuvuus

Arjen taitoja opetellaan päivittäin. Niihin kuuluu pukeminen ja riisuminen, ruokailu, WC:ssä toimiminen sekä omista, että yhteisistä tavaroista huolehtiminen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Ajattelu ja oppiminen
Kulttuurillinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot
Manilukutaito

Osallistuminen ja vaikuttaminen
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Grafiikat: Canva

Esiopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestä oppijana

Edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimisedellytyksiä

Vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja itsetuntoa

Pyrkiä ennaltaehkaisemaan lapsella mahdollisesti ilmeneviä haasteita ja vaikeuksia, sekä niiden syvenemistä

Jokaiselle lapselle tehdään yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa oppimissuunnitelma esiopetusvuoden ajalle, jossa tavoitteet määräytyvät lapsen kiinnostuksen kohteiden sekä aikaisempien tietojen ja taitojen mukaan.

Esiopetuksessa opitaan tärkeitä taitoja

Ilmaisun monet muodot
Musiikki, kuvataide, draama ja tanssi

Kielen rikas maailma
Kieli, kirjallisuus ja vuorovaikutus

Minä ja meidän yhteisömme
Lähiympäristö, historia, etiikka ja katsomuskasvatus

Tutkin ja toimin ympäristössäni
Matematiikka ja ympäristökasvatus

Kasvan ja kehityn
Liikkuminen, terveys ja hyvinvointi

Näin sitä opitaan

Esiopetuksen oppimiskäsityksen mukaan lapsi oppii parhaiten vuorovaikutuksessa toisten lasten, aikuisten, yhteisöjen ja lähiympäristöjen kanssa.

Oppimisympäristöinä ovat esiopetustilojen lisäksi piha, liikuntasali, näyttämö, kirjasto ja muut lähiympäristöt kuten urheilukeskus, lähimetsä sekä leikkipuistot.

Oppiminen tapahtuu leikin, liikunnan, kokeilemisen, tutkimisen, tehtävien, itseilmaisun, opetteluun, toimimisen, osallistumisen ja taiteen keinoin. Myös mallioppiminen on lapselle luontainen tapa oppia.

